

МЕТОДИЧНІ КОМЕНТАРІ ДО КРИТЕРІЇВ ОЦІНЮВАННЯ УМОВ, ПЕРЕБІГУ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Модифікація для базової освіти

AMO.CZ

CZECH REPUBLIC
DEVELOPMENT COOPERATION

Czech School
Inspectorate

ДЕРЖАВНА
СЛУЖБА
ЯКОСТІ ОСВІТИ
УКРАЇНИ

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1	Концепція та рамки школи..... 6
1.1	Школа має чітко сформульовану візію та реалістичну стратегію розвитку, які педагоги поділяють і наповнюють. 6
1.2	Школа має шкільну навчальну програму, яка виходить із візії та стратегії розвитку школи і відповідає освітнім документам (РНП); її цілі зрозумілі педагогам та батькам. 11
1.3	Школа функціонує за чіткими правилами, які забезпечують конструктивну комунікацію усіх учасників (керівництво, педагоги, батьки) та їхню участь у діяльності школи. 13
1.4	Школа – це привітне та безпечне місце для учнів, їхніх батьків та педагогів..... 15
1.5	Школа співпрацює із зовнішніми партнерами..... 21
2	Педагогічне ведення школи..... 24
2.1	Керівництво школи активно керує, регулярно моніторить й оцінює роботу школи та приймає дієві заходи. 24
2.2	Керівництво школи активно формує здоровий клімат школи – турбується про відносини між педагогами, учнями та взаємовідносини між педагогами, учнями і їхніми батьками та взаємну співпрацю всіх учасників. 27
2.3	Керівництво школи свідомо турбується про забезпечення необхідних потреб кожного педагога і його професійний розвиток, створює умови для обміну педагогічним досвідом з іншими школами та дієво підтримує педагогів-початківців. 33
2.4	Керівництво школи намагається забезпечити оптимальні матеріальні умови для навчання та турбується про їхнє цільове використання. 36
2.5	Керівництво школи приділяє увагу особистому професійному розвитку. . 39
3	Якість педагогічного колективу 41
3.1	Педагоги – кваліфіковані для виконання цієї праці та фахово здатні й професійно підходять до своєї роботи..... 41
3.2	Педагоги під час комунікації з дітьми, батьками та колегами послідовно спілкуються привітно та з респектом. 43
3.3	Педагоги активно співпрацюють, підтримують один одного та надають зворотний зв'язок..... 45

3.4	Педагоги підтримують розвиток демократичних цінностей та громадянської заангажованості.	47
3.5	Педагоги активно співпрацюють на особистому професійному розвитку.	49
4	Навчання	51
4.1	Педагоги систематично обдумують та готують навчання відповідно до знань, навиків та поглядів, які відповідають цілям освітніх документів школи та індивідуальним потребам учнів.	51
4.2	Педагоги використовують широкий спектр навчально-виховних стратегій для досягнення цілей.	53
4.3	Педагоги систематично відстежують прогрес у навчанні кожного учня і, плануючи та здійснюючи навчання, враховують індивідуальні потреби учнів.	56
4.4	Педагоги у своїй роботі зосереджують увагу на соціальному та особистісному розвитку учнів.	57
5	Результати навчання учнів	62
5.1	Школа систематично отримує інформацію про розвиток результатів кожного учня в усіх навчальних областях і реагує на них відповідними педагогічними заходами.....	62
5.2	Результати навчання учнів відповідають очікуваним результатам відповідно до навчальних програм.	65
5.3	Учні школи мотивовані до досягнення добрих результатів, проявляють соціальні та особистісні компетенції й громадянські цінності.	67
5.4	Школа відстежує та оцінює успішність учнів під час навчання, наприкінці навчання та в подальшому навчанні чи на професійному шляху і активно працює з результатами для підвищення якості навчання.	70
6	Підтримка учнів у навчанні (рівні можливості)	73
6.1	Школа створює кожному учневі та його сім'ї рівні можливості для навчання, незважаючи на стать, вік, етнічну належність, культуру, рідну мову, віросповідання, сімейне середовище, економічний статус або спеціальні освітні потреби.	73
6.2	Школа надає дієву підтримку всім учням із потребою в механізмах підтримки.....	75
6.3	Школа приділяє належну увагу особистісному розвитку учнів, розвиває у них відкритість, толерантність та повагу щодо іншості і турбується про те, щоб жоден учень не був вилученим із колективу.	78

Документ було створено в межах проекту «Розвиток системи оцінювання якості освіти в регіонах України», реалізатором якого є Асоціація з міжнародних питань під фаховим патронатом Чеської шкільної інспекції та за фінансової підтримки Чеської агенції розвитку.

Прага 2021

ВСТУП

Методичні коментарі до критеріїв – це методична допомога, яка сприяє єдиному розумінню змісту критеріїв. Коментарі містять перелік доречних інструментів для визначення рівня критерію, досягнутого в школі. Порядок коментарів відповідає їхній важливості для отримання матеріалів для оцінювання. Якщо це можливо, з'ясування педагогічної дійсності інспекційною групою безпосередньо в школі завжди є найважливішим елементом для оцінювання за певним критерієм.

Якщо це можливо, найважливішим елементом для оцінювання за певним критерієм завжди є пізнання педагогічної дійсності інспекційною групою безпосередньо в школі.

Потім ці висновки доповнені розмовами, результатами анкет, тестових досліджень і, в останню чергу, підтверджені оцінюванням документів. Для загальної оцінки даного критерію завжди має більшу вагу експертна оцінка інспектора чи інспекційної групи, ніж рекомендації, що випливають зі звітів.

Методичні коментарі – це не перелік інструментів, які завжди потрібно застосувати. Їхнє використання залежить від конкретної школи та ситуації, а перелік інструментів оцінювання можна звужити чи розширити за умови знання методичних коментарів. Наприклад, зміст розмов завжди залежатиме від кількості матеріалів, які отримає інспекційна група під час безпосереднього з'ясування педагогічної дійсності. Аналогічно й з використанням документації, яке залежатиме від можливості отримати достатньо фактів з оцінювання педагогічної дійсності та розмов.

Наведені нижче приклади коментарів лише ілюстративні і не повинні слугувати універсальним шаблоном оцінювання. Порівняльне оцінювання впливає, насамперед, з доброго розуміння критерію (або опису кожного рівня) та достатнього ознайомлення з конкретною ситуацією в школі.

За своєю суттю методичні коментарі – це внутрішній, непублічний документ, який не слід використовувати під час спілкування з іншими людьми як у школі, так і поза нею (наприклад, як посібник для проведення розмови з педагогом школи тощо).

Методичні коментарі – це живий документ, який буде доповнений та оновлений на основі досвіду та пріоритетів.

1 КОНЦЕПЦІЯ ТА РАМКИ ШКОЛИ

1.1 ШКОЛА МАЄ ЧІТКО СФОРМУЛЬОВАНУ ВІЗІЮ ТА РЕАЛІСТИЧНУ СТРАТЕГІЮ РОЗВИТКУ, ЯКІ ПЕДАГОГИ ПОДІЛЯЮТЬ І НАПОВНЮЮТЬ.

Школа має чітко сформульовану, зрозумілу та реальну концепцію і стратегію свого розвитку, вони опрацьовані як самостійні документи.

ОР – Школа має зрозумілу та реальну концепцію і стратегію свого розвитку, вони опрацьовані як самостійні документи або можуть бути частиною ШНП.

РВП – Школа має концепцію та стратегію свого розвитку.

НР – Школа не має реалістичної та актуалізованої концепції і стратегії свого розвитку.

1. Із загального враження під час інспекційного візиту видно: школа має «власне обличчя», концепція відображається у щоденному житті школи.
 - *Область, на яку школа свідомо спрямована, опрацьована в концепції та пронизує навчальну і позашкільну діяльність; спрямування школи очевидне з оформлення школи, презентації школи громадськості тощо.*
2. Із власного загального оцінювання проявів, які можна зафіксувати, успішної життєдіяльності та розвитку школи, заходів, що відбуваються, успіхів, які ведуть до наповнення презентованої візії, з реалізації концепції в навчанні.
 - *Школа здійснює заходи, що підтримують наповнення цілей концепції; учні досягають успіхів у конкурсах, проектах чи інших видах діяльності, спрямування яких відповідає концепції школи.*
3. Із розмов із працівниками про їхнє знання цілей концепції та спрямування школи, участь працівників (або ж партнерів) школи у формуванні візії.
 - *Педагоги знають концепцію школи, пріоритети її розвитку.*
 - *Із розмов випливає (або ж це підтверджено документами): реалізація різних видів діяльності (наприклад, творчих майстерень та воркшопів) із метою формування єдиного розуміння щодо спрямування школи або визначення цілей концепції.*
 - *Участь працівників та партнерів у формуванні концепції та візії школи є ефективною (конкретною, підтвердженою, систематичною), в жодному разі не формальною.*
4. Із розмови з керівництвом школи щодо фактів, які підтверджують наповнення цілей та спрямування школи.
 - *Керівництво школи може, наприклад, виходячи з власного оцінювання, підтвердити наповнення концепції (наприклад, успішність у тій області, на яку спрямована школа, покращення матеріальних, кадрових та інших умов, результатів навчання тощо).*

5. Із фактів, які свідчать про те, що керівництво школи зацікавлено в поглядах працівників та партнерів щодо спрямування та діяльності школи.
 - Відбуваються періодичні співбесіди керівництва школи з працівниками, керівництво реагує на пропозиції працівників та партнерів (наприклад, законних представників учнів – зміна часу роботи групи продовженого дня тощо).
 - Регулярне оцінювання наповнення концепції – складова власного оцінювання школи.
6. У випадках, коли інші попередні з'ясування вказують на можливі проблеми, через існування або зміст концептуальних документів школи.
 - Із концептуальних документів можна дізнатися про конкретні цілі спрямування школи та її візію.
 - Поступове наповнення цілей оцінюється.
 - Реальна концепція та стратегія опрацьовані для усіх сфер діяльності школи, разом із їхніми складовими.

Документи концепції визначають візію та цілі, ідентифікують умови, необхідні для їхнього досягнення, пріоритети та кроки, які керівництво та педагоги планують зробити для досягнення визначених цілей відповідно до принципів освіти та підготовки учнів до майбутнього. Вони сформульовані на засадах відкритості до тенденцій в освіті, суспільстві та відповідно до документів розвитку засновника.

ОР – Документи концепції визначають цілі, пріоритети та кроки, які керівництво та педагоги планують зробити для досягнення визначених цілей відповідно до принципів освіти та підготовки учнів до майбутнього. Вони не суперечать ні тенденціям в освіті, суспільстві, економіці, сфері технологій, ні документам розвитку засновника.

РПП – Документи концепції не містять достатньо зрозумілих цілей, ідентифікації умов, необхідних для досягнення цих цілей, пріоритетів та кроків, які керівництво та педагоги планують зробити для досягнення визначених цілей відповідно до принципів освіти і підготовки учнів до майбутнього. У своїй стратегії та концепції школа не приділяє достатньої уваги відповідності документам розвитку засновника. Школа лише частково приділяє увагу тенденціям в освіті, суспільстві, економіці, сфері технологій та суспільному попиту.

НР – У матеріалах концепції визначення цілей лише формальне, не обґрунтоване реалістичним визначенням умов, які необхідні для їхнього досягнення, пріоритетів та кроків, які керівництво та педагоги планують зробити для досягнення цих цілей відповідно до принципів освіти та підготовки учнів до майбутнього. Школа не приділяє уваги відповідності своєї стратегії та концепції документам розвитку засновника, тенденціям в освіті, суспільстві та економіці.

7. Із оцінювання питання, чи концепція впливає з якісного аналізу (внутрішнього або ж зовнішнього) сучасного стану організації.
 - Реалізація, наприклад, аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища (PEST, SWOT тощо), власне оцінювання школи; аналізи на основі актуальних базових з'ясувань; анкет та опитувальників для законних представників та педагогів; завершеного оцінювання ЧШІ.
8. Із оцінювання змісту концептуальних документів школи: із формулювання цілей (чи ведуть до покращення якості умов, перебігу та результатів навчання учнів) та

зі загальної життєдіяльності школи в усіх сферах, чи цілі відповідають освітньому законодавству, або ж документам розвитку засновника, і згодом, чи відповідають з'ясованій дійсності у школі.

- *Визначення загальної візії та кінцевої мети, до якої школа прямує; реальність та повнота цих цілей, визначення поступових кроків для їхнього досягнення, продовження попереднього концептуального наміру.*
- *Оцінювання зрозумілості (наприклад, через співбесіду з педагогами), реального виконання (документи про поетапне планування концепції), вимірювальності та осмислення цілей концепції.*
- *Використання інформації з планів школи або річного звіту школи.*

9. Із визначення відповідних інструментів, якими будуть наповнені цілі, визначення термінів та відповідальності працівників за виконання окремих цілей (або ж часткових завдань, які ведуть до визначеної цілі), налаштування та спрямування контрольних механізмів для перевірки наповнення цілей концепції.

- *Школа має визначені терміни та відповідальність працівників за виконання конкретних цілей.*
- *У школи налаштовані механізми для перевірки наповнення цілей концепції (наприклад, результати зовнішнього та внутрішнього тестування, успішне залучення учнів до шкільних та міжшкільних конкурсів).*

10. У випадках, коли попередні з'ясування вказують на можливі проблеми: оцінювання рівня взаємної узгодженості документів, у яких вказані або опрацьовані цілі концепції.

- *Цілі сформульовано цілісно і в потрібних співвідношеннях (наприклад, покращення інформаційної грамотності учнів паралельно з покращенням матеріального забезпечення засобами ІКТ тощо).*
- *Цілі не ізольовані, не самоцільні.*
- *Зміни в цілях або спрямуванні присутні в актуальних версіях документів.*

Стратегія доступна батькам теперішніх і потенційних учнів та іншим зацікавленим особам у відповідній формі, школа активно обговорює її з батьками, засновником та всіма ключовими учасниками освіти і намагається отримати від них зворотний зв'язок.

ОР – Стратегія доступна батькам теперішніх і потенційних учнів та іншим зацікавленим особам, школа може обговорювати її з батьками учнів, засновником та всіма ключовими учасниками освіти і рефлексувати їхній зворотний зв'язок.

РВП – Стратегія не легко доступна батькам теперішніх і потенційних учнів та іншим зацікавленим особам. Школа не комунікує активно про стратегію з батьками учнів, засновником та іншими ключовими учасниками освіти і активно не намагається отримати від них зворотний зв'язок.

НР – Стратегія не доступна батькам теперішніх і потенційних учнів та іншим зацікавленим особам. Школа не намагається комунікувати щодо стратегії з батьками дітей, засновником та іншими ключовими учасниками освіти і не намагається отримати від них зворотний зв'язок.

11. Із оцінювання доступності документів та визначення способів, як інформувати громадськість про їхній зміст.

- *Легкий доступ до документів.*

- Способи публікації документів, наприклад, вебсторінки школи.
 - Інформація про можливості ознайомлення з повними документами в приміщенні школи.
 - Актуальна версія цілей концепції на інтернет-сторінках.
12. Зі спостережень, які показують, що законні представники, шкільна рада, засновник та інші ключові учасники освіти ознайомлені зі змістом концепції школи, брали участь у її створенні, розуміють цілі і ототожнюються з ними.
- Інформація про коментарі, консультації, пропозиції законних представників, учнів або ж інших партнерів щодо спрямування школи або її діяльності.
 - Протоколи засідань шкільної ради або ж розмова з представником шкільної ради чи представником засновника.
 - Із матеріалів (наприклад, анкетні опитування учнів, законних представників).
13. Із розмов із директором, педагогами, представником шкільної ради та засновника: як школа отримує зворотний зв'язок щодо наповнення концепції.
14. Із оцінювання ефективності процедур, якими школа отримує зворотний зв'язок від законних представників, шкільної ради, засновника та інших ключових учасників освіти, та з використання зворотного зв'язку під час оновлення концепції.
- Розмова з керівництвом школи про те, чи отримує школа зворотний зв'язок і в який спосіб.
 - Розмови з педагогами про зауваження та пропозиції законних представників.
 - Зміни, зроблені у стратегії та концепції на основі пропозицій чи зауважень засновника, шкільної ради, законних представників учнів або учнів.

Керівництво та педагоги видимо ототожнюються зі стратегією, і школа докладає максимальних зусиль, щоб зі стратегією ототожнювалися батьки та ідентифікувався з нею засновник.

ОР – Керівництво та педагоги ототожнюються зі стратегією, і школа докладає зусиль, але не завжди ефективно, щоб зі стратегією ототожнювалися батьки та ідентифікувався з нею засновник.

РВП – Керівництво та педагоги не повністю ототожнюються зі стратегією та концепцією. Зусилля школи, спрямовані на те, щоб зі стратегією ототожнювалися батьки та ідентифікувався з нею засновник, не ефективні.

НР – Керівництво та педагоги не ототожнюються зі стратегією. Школа не докладає зусиль, щоб з її стратегією ототожнювалися батьки та ідентифікувався з нею засновник.

15. Зі спостережень, які підтверджують відповідність шкільної дійсності визначеним цілям концепції.
- Цілі концепції відображаються в навчанні та інших видах діяльності школи.
16. Із розмов із педагогічними працівниками випливає: педагогічні працівники ознайомлені з цілями концепції (або ж із їхніми інноваціями) та ототожнюються з ними, наприклад так, що брали участь у формуванні змісту концепції.
- Педагоги можуть вказати, як вони долучаються до наповнення цілей концепції (наприклад, у межах методичних об'єднань або робочих груп; якщо йдеться про ОР, це більшість педагогів у відповідних для них сферах

діяльності школи, якщо йдеться про РВП, це лише деякі педагоги); або ж як вони беруть участь у створенні або змінах концепції.

- *Довгострокова та середньострокова стратегія і концепція оновлюються у відповідних інтервалах. Школа регулярно здійснює моніторинг та збирає інформацію, важливу для її майбутнього спрямування (наприклад, правові зміни, тенденції в освіті, розвиток освітньої політики, соціально-економічні зміни в регіоні, де розташована школа, демографічні дані та плани територіального розвитку регіону) та відображає їх в актуалізаціях стратегії та концепції школи.*

Довгострокова та середньострокова стратегія і концепція оновлюються у відповідних інтервалах. Школа регулярно здійснює моніторинг та збирає інформацію, важливу для її подальшого спрямування (наприклад, законодавчі зміни, тенденції в освіті, розвиток освітньої політики, соціально-економічні зміни в регіоні, де розташована школа, демографічні дані та плани територіального розвитку регіону) та відображає їх в оновленнях стратегії та концепції школи.

ОР – Стратегія та концепція принаймні час від часу оновлюються. Школа відстежує інформацію, важливу для її подальшого спрямування (наприклад, законодавчі зміни, тенденції в освіті, розвиток освітньої політики).

РВП – Стратегія та концепція оновлюються випадково або у неприйнятно довгих інтервалах. Школа лише несистематично відстежує інформацію, важливу для її подальшого спрямування (наприклад, законодавчі зміни, тенденції в освіті, розвиток освітньої політики), проте не відображає їх у достатньому обсязі в оновленнях стратегії та концепції школи.

НР – Школа не відстежує інформацію, важливу для її подальшого спрямування (наприклад, законодавчі зміни, тенденції в освіті, розвиток освітньої політики).

17. Зі спостережень у школі та госпітацій впливають зміни концепції.

- *Оцінювання розвитку на основі попередньої інспекції, або ж у зв'язку з попереднім напрямком концепції.*

18. Із госпітацій та розмов із керівництвом школи і працівниками видно, як школа здійснює моніторинг та збирає інформацію про зміни, релевантні для її діяльності, і як школа реагує на ці зміни.

- *Керівництво школи може повідомити або документально підтвердити, як здійснює моніторинг ключових змін, важливих для подальшого спрямування школи (знає про зміни законодавчих актів, стежить за розвитком кількості потенційних учнів, ситуацією на ринку праці, транспортними послугами, намірами засновника тощо) та як школа реагує на ці зміни, формулюючи наміри концепції.*
- *Реакція школи на зміни впливає з госпітацій, розмов із працівниками, записів із педагогічних рад і засідань методичних об'єднань.*

19. Із оцінки концептуальних документів школи та їхнього розвитку: як школа змінює свою стратегію.

- *Порівнянням концептуальних документів в актуальній та попередніх версіях можна бачити зміну стратегії.*

1.2 ШКОЛА МАЄ ШКІЛЬНУ НАВЧАЛЬНУ ПРОГРАМУ, ЯКА ВИХОДИТЬ ІЗ ВІЗІЇ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ШКОЛИ І ВІДПОВІДАЄ ОСВІТНІМ ДОКУМЕНТАМ (РНП); ЇЇ ЦІЛІ ЗРОЗУМІЛІ ПЕДАГОГАМ ТА БАТЬКАМ.

ШНП відповідає належній РНП та всім законодавчим актам, які стосуються освіти. Програма прозора та зрозуміла педагогам та батькам.

ОР – ШНП відповідає належній РНП та всім законодавчим актам, які стосуються освіти (крім формальних недоліків, які не впливають на навчання). ШНП прозора та зрозуміла педагогам.

РВП – Школа має ШНП, яка відповідає належній РНП та всім законодавчим актам, які стосуються освіти, із дрібними недоліками, які, проте, впливають на навчання. ШНП недостатньо прозора та зрозуміла, створена лише формально.

НР – Школа немає ШНП або має ШНП, що не відповідає належній РНП та всім законодавчим актам, що стосуються освіти (недоліки мають серйозний характер). ШНП не прозора і не зрозуміла.

20. Із госпітацій уроків та розмов із педагогами очевидно, що вони орієнтуються в ШНП і вона доступна, зрозуміла, транспарентна тощо.

- Цілі та використані стратегії під час уроку відповідають ШНП.
- Із післягоспітаційних розмов із педагогами очевидно, що в процесі планування та проведення навчання вони виходять з актуальної версії ШНП, яка для них ясна та зрозуміла.

21. Із оцінювання окремих частин ШНП.

- ШНП містить зміни, які реагують на актуальні зміни РНП або законодавчих актів.

22. Із оцінювання змісту ШНП впливає рівень ясності та розуміння ШНП.

- У процесі оцінювання вибраних частин ШНП, наприклад, у контексті госпітованих уроків, очевидно, що розроблення змісту РНП до ШНП чітко та однозначно, немає небажаних повторень навчального матеріалу, коментарі достатньо регулюють деталі реалізації ШНП тощо.

23. Із оцінювання усіх доступних фактів впливає: школа пропагує концептуальні цілі ШНП серед законних представників.

- Спрямування ШНП достатньо презентовано законним представникам учнів (інформація на дошках оголошень, інформаційні вітрини, сайт, статті в місцевій пресі, протоколи засідань шкільної ради або ж розмови із законними представниками).

Педагоги ототожнюються із ШНП та активно з нею працюють.

ОР – Педагоги активно з нею працюють.

РВП – Більшість педагогів не ототожнюється та не працює з нею.

НР – Педагоги не працюють із нею.

24. Із госпітаційних уроків впливає, що ШНП використовують під час планування уроків або ж оцінювання.

- Оцінювання на основі госпітації (чи відповідає зміст навчання госпітованого уроку змісту навчання, вказаному в ШНП, використання виховних та навчальних стратегій тощо).

25. Із документів реалізації загальношкільної стратегії випливає, що ШНП – основа для загальношкільної діяльності.
- *Відповідність дійсності вказаній стратегії (наприклад, шкільний парламент тощо).*
26. Із розмов із педагогами: як вони використовують ШНП або ж як беруть участь у її оновленні.
- *Із розмов із педагогами про підготовку до уроків видно, чи ШНП є для них матеріалом, який використовується безпосередньо для уроків, чи її потрібно ще транспонувати, наприклад, до тематичних планів; чи під час уроків педагоги працюють із підручником, незважаючи на ШНП тощо.*
27. Із засідань педагогічних нарад та методичних об'єднань у школі та з оцінювання змін у змісті ШНП видно, чи педагоги оцінюють ШНП та як оцінюють, чи вносять пропозиції та впроваджують зміни.
- *Із розмов із головами методичних об'єднань та педагогами очевидно, як і чому школа оновила ШНП, чи актуальні зміни випливають із потреб школи, як до процесу змін були залучені педагоги.*

ШНП – це відкритий документ, що продумано реагує на актуальні зміни, які виходять із потреб школи.

ОР – ШНП відповідає актуальним потребам школи, на зміну потреб школа реагує, вносячи зміни до ШНП.

РВП – Школа не реагує на зміни актуальних потреб освіти внесенням змін до ШНП.

НР – ШНП не відображає актуальні потреби освіти.

28. Зважаючи на проблеми, виявлені під час госпітації, та аналіз результатів навчання, перевірити, чи школа працює зі ШНП та чи оцінює її використання.
- *ШНП відображає висновки самооцінювання школи.*
 - *Зміст та профіль ШНП відповідають актуальній концепції школи (пропозиція предметів на вибір, пропозиція альтернативних методів навчання, наприклад, метод Монтесорі, елементи вальдорфської педагогіки).*
 - *ШНП реагує на результати навчання учнів із зовнішнього або внутрішнього тестування.*
29. Із розмов із керівництвом школи або координатором, який відповідав за створення ШНП, на тему змін у ШНП за попередній період випливає, чи ці зміни є результатом змін у РНП та законодавчих актах, чи також результатом потреб школи.
- *На основі розмови з координатором ШНП або ж керівництвом оцінити, чи зміни є лише реакцією на зміни у РНП, чи способом вирішення проблем, виявлених у школі (наприклад, у сфері результатів навчання), чи реакцією на зауваження педагогів.*
30. Із оцінювання змін ШНП та в результаті порівняння інформації з розмов випливає, що ШНП – це відкритий документ.
- *Відповідність інформації від координатора та інформації, отриманої в результаті вибіркового порівняння версій ШНП (попередніх та актуальної).*

31. Із розмов із педагогами, зі з'ясованого на місці та з оцінювання змісту ШНП впливає її актуальність та рівень відображення змін, які відбуваються у школі.
- У процесі розмов із педагогами та керівництвом, представниками методичних об'єднань, головами методичних об'єднань та в результаті оцінювання змін ШНП перевірити, чи зміни у ШНП реагують на актуальні зміни в навчанні.

1.3 ШКОЛА ФУНКЦІОНУЄ ЗА ЧІТКИМИ ПРАВИЛАМИ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ КОНСТРУКТИВНУ КОМУНІКАЦІЮ УСІХ УЧАСНИКІВ (КЕРІВНИЦТВО, ПЕДАГОГИ, БАТЬКИ) ТА ЇХНЮ УЧАСТЬ У ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛИ.

Школа має чітко визначені, ефективні правила та механізми для організації власної діяльності школи (шкільний статут та інші внутрішні приписи), які відповідають законодавчим актам, концепції та стратегії розвитку школи.

ОР – Школа має ефективні правила та механізми для організації власної діяльності (шкільний статут та інші внутрішні приписи), які відповідають законодавчим актам.

РВП – Школа має визначені правила та механізми для організації власної діяльності (шкільний статут та інші внутрішні приписи), проте вони мають недоліки, пов'язані з відповідністю законодавчим актам або потребам освіти.

НР – Школа не має визначених правил та механізмів для організації власної діяльності (шкільний статут та інші внутрішні приписи) відповідно до законодавчих актів, або ж ці правила та механізми виявилися неієвними, проте школа не приділяє уваги їхньому покращенню.

32. Із оцінювання дотримання визначених правил усіма учасниками освіти в школі.
- *Із госпітацій, спостережень під час перерв, у шкільній їдальні, при переходах учнів тощо. Загалом під час інспекції очевидне знання та дотримання правил: учні дотримуються правил і без прямого змушування чи безпосереднього нагляду педагогів.*
33. Із оцінювання причин вжитих виховних заходів, їхньої кількості, або ж частки похвал, та дотримання процедури при їхньому вживанні.
- *Із розмов із педагогами, зокрема з працівниками шкільної консультації, чи з оцінювання документації (наприклад, свідоцтво, записи педрад, документація вихователя-консультанта, шкільного методиста профілактики) очевидно, чи визначені правила організації діяльності школи ефективні (наприклад, чи не повторюються одні й ті ж порушення, як змінюється частота ризикової поведінки, які заходи вживаються тощо).*
34. Із оцінювання відповідності дії правил із концепцією та стратегією школи, чи з потребами школи.
- *Із дії правил та оцінювання умов школи впливає, що внутрішні приписи не є формальністю, але насправді виходять із конкретних умов певної школи.*

35. Із оцінювання відповідності внутрішніх приписів відповідним законодавчим актам чи концептуальним документам школи, якщо інші попередні з'ясування вказують на можливі проблеми.

- *Із документації (наприклад, шкільний статут, внутрішній порядок, правила експлуатації) та оцінювання відповідності законодавчим актам впливає, що внутрішні приписи їм не суперечать та дружні до учасників освіти.*

Педагоги, батьки і засновник мають доступ до цих правил та визначених механізмів у доречній формі.

ОР – Педагоги, батьки і засновник мають доступ до цих правил та визначених механізмів.

РВП – Правила та механізми лише частково ефективні, не цілком чи важко зрозумілі й доступні педагогам, батькам та засновникові.

НР – Педагоги, батьки або засновник не мають доступу до правил та визначених механізмів.

36. Із оцінювання доречності вибраного доступу до визначених правил та механізмів.

- *Оцінювання, чи учнів ознайомлюють із правилами (наприклад, порядком школи), зі змінами правил у доречній формі та відповідно до їхнього віку.*
- *Оцінювання на основі безпосереднього спостереження, розмов із педагогами чи законними представниками (повнота, ясність, доступність та опублікування, включаючи дистанційний доступ).*

37. Можливе існування мовних варіантів шкільного порядку для законних представників учнів іноземців.

38. Із функціонування внутрішньої та зовнішньої інформаційних систем.

- *Фактична достовірність та актуальність інформації на вебсайті школи, у шкільному інтранеті, на шкільних дошках оголошень.*
- *Передача інформації законним представникам, наприклад, на батьківських зборах (протоколи з батьківських зборів).*

39. Із можливих скарг законних представників учнів про недостатню поінформованість.

- *Скарги на поінформованість, які розглядала ЧШІ, запис скарг, які розглядала школа, протоколи засідань шкільної ради, можливі протоколи батьківських зборів.*

Школа підтримує конструктивну комунікацію з педагогами та основними учасниками навчального процесу за межами школи (батьки, засновник) щодо правил, активно створює простір для того, щоб усі були залучені до створення і раціоналізації цих правил. Школа має чітко встановлений механізм передачі пропозицій та їхнього обговорення; педагогам, учням та їхнім батькам цей механізм відомий.

ОР – Школа може комунікувати з педагогами та головними учасниками навчального процесу за межами школи (батьки, засновник) щодо правил і обговорювати рефлексії їхніх пропозицій щодо цих правил та механізмів. Школа реагує на пропозиції педагогів, батьків та засновника, механізм передачі та обговорення пропозицій дієвий.

РВП – Школа лише випадково приділяє увагу комунікації щодо правил та з'ясуванню, наскільки правила та механізми зрозумілі. На пропозиції педагогів, батьків та засновника школа реагує несистематично та несистемно.

НР – Школа не реагує необхідним чином на пропозиції педагогів, батьків чи засновника.

40. Із оцінювання ефективності комунікації з учнями, їхніми законними представниками, педагогами та іншими учасниками.
 - *Оцінювання рівня та способів взаємної комунікації; оцінювання способів, якими школа з'ясовує погляди педагогів, учнів та законних представників, чи школа аналізує ці з'ясування і в який спосіб, чи вживає заходів.*
 - *Із наданих документів, чи школа ставиться до законних представників учнів як до партнерів.*
41. Із розмов із керівництвом школи, педагогами або представниками шкільної ради чи об'єднання батьків.
 - *Розмови про пропозиції, які школа відповідно до правил розглядала, та про можливості вплинути на визначення цих правил.*
42. Із розмов із представниками учнівського самоврядування або учнями.
 - *Розмова з представниками учнівського самоврядування або безпосередньо з учнями про те, чи у них є можливість брати участь у створенні правил, чи в школі безпосередньо учні мають можливість створювати правила класу, чи висловлюванням учнів приділяють відповідну увагу.*
43. Із пропозицій та скарг, які розглядала ЧШІ, та із запису пропозицій та скарг і їхнього вирішення школою.
 - *Розмова з директором, представником засновника, пропозиції та скарги на школу, які зафіксувала та розглядала ЧШІ, пропозиції та скарги, які розглядала школа (якщо є скарги, школа може вирішувати їх ефективно).*
 - *Чи є у школі налагоджена система прийому пропозицій та скарг, як школа діє, їх вирішуючи.*

1.4 ШКОЛА – ЦЕ ПРИВІТНЕ ТА БЕЗПЕЧНЕ МІСЦЕ ДЛЯ УЧНІВ, ЇХНІХ БАТЬКІВ ТА ПЕДАГОГІВ.

Школа активно створює для учнів, працівників та інших осіб, які мають право перебувати в приміщенні школи, реальну фізичну та психічну безпеку, і це не лише через дотримання правових норм, а й завдяки відображенню конкретних умов і середовища школи.

ОР – Школа активно створює для учнів, працівників та інших осіб, які мають право перебувати в приміщенні школи, реальну фізичну та психічну безпеку, і це не лише через дотримання правових норм, а й завдяки відображенню конкретних умов і середовища школи.

РВП – Школа створює для учнів, працівників та інших осіб, які мають право перебувати в приміщенні школи, реальну фізичну та психічну безпеку через дотримання правових норм; відображення конкретних умов і середовища школи є радше несистематичне.

НР – Школа не приділяє достатньої уваги створенню реальної фізичної та психічної безпеки учнів, працівників та інших осіб, які мають право перебувати в приміщенні

школи, або через недотримання правових норм, або через недостатнє відображення конкретних ключових умов та середовища школи.

44. Із власної оцінки умов та середовища школи (розташування школи, навколишні ризики, розміщення школи в різних корпусах і прилеглих приміщеннях, розміщення класів та кабінетів, шкільне подвір'я тощо) та оцінювання можливих фізичних та психічних небезпек для усіх груп учасників у просторах, які використовуються для навчання (при відображенні складу учнів, класних колективів та інших конкретних факторів).
- *Школа забезпечує безпеку учнів під час переходів між корпусами.*
 - *Забезпечує вчасне відкриття будівлі, враховуючи транспортне сполучення учнів.*
 - *Школа має доречно розміщені зони відпочинку.*
 - *Школа рефлектує конкретні дорожні ризики безпосередньо поруч зі школою, співпрацюючи з відповідними органами при забезпеченні дорожніх знаків (переходи, попереджувальні дорожні знаки).*
45. Із власних спостережень від побачених приміщень будівлі та оцінки їхньої ефективності (відповідності, адекватності) – з'ясування, наскільки визначені ризики забезпечені відповідними заходами (наскільки учні та педагоги усвідомлюють ризики та пристосовують до них свою поведінку, чи звертають їхню увагу на ці ризики доречними способами, чи в школі видимі елементи профілактики).
- *Відповідний рівень та форма чергування на коридорах чи в інших просторах (шкільний двір тощо).*
 - *Рівень та організація прибирання.*
 - *Участь учнів у підтримці порядку на своєму робочому місці та навколо нього.*
 - *До всіх ризиків послідовно вживають відповідних заходів – інформаційна система, педагоги, звичайно, нагадують про них під час навчання.*
46. Із інформації від керівництва школи: наскільки активно займається визначенням ризиків та обмеженням небезпеки з урахуванням особливостей середовища, учнів, педагогів та законних представників.
- *Керівництво діє не лише після події, враховує й теоретичні ризики.*
 - *Дбає про психологічну безпеку учнів достатньою підтримкою (наприклад, шкільний психолог, профілактичні програми, телефон безпеки, «скринька довіри»).*
 - *Йде назустріч психогієні педагогів (облаштування кабінетів та вчительської, місця відпочинку).*
 - *Пропонує спектр можливостей (часових та організаційних) для доступу законних представників до школи.*
 - *Визначаючи чергування (догляд учителів за учнями), враховує їхній вік та умови школи.*
 - *Проводить анкетні дослідження, які стосуються відчуття безпеки, і школа відповідно реагує на отримані дані: наприклад, має роздільні гардероби (для фізичного виховання, трудового навчання тощо).*
47. Із власної оцінки ефективності (адекватності, доречності, прийняття та дотримання) визначених правил (або ж оцінки безпосередньо правил експлуатації

спеціалізованих кабінетів та інших відвіданих приміщень школи, коли є підозра у недостатньому рівні правил).

- *Визначені правила не є формальними, вони дійсно пристосовані до умов школи.*
- *Нагадування правил та вказівок, що робити чи не робити, супроводжується, якщо можливо, також поясненням, чому цього правила потрібно дотримуватися; педагоги та інші працівники перевіряють, що учні зрозуміли зміст конкретних правил.*

48. Із розмов із педагогами, учнями або з документації вихователя-консультанта та шкільного методиста профілактики оцінити надійність системи профілактики. Наскільки учні мають можливість скористатися підтримкою тих чи інших відповідальних осіб або ж шкільного психолога (має «години консультації» для учнів та педагогів).

- *Учні, педагоги та непедагогічні працівники знають, до кого можуть звернутися, і довіряють цій особі; сильна позиція класного керівника (або іншого педагога), якому учні довіряють.*
- *Молодші учні не бояться старших учнів, помітна взаємна довіра.*
- *У школі діють сучасні форми співпраці між молодшими та старшими учнями (peer-to-peer (з англ., рівний до рівного – ред.), патрони, ментори, патронат класів).*
- *Педагоги бачать підтримку колег та керівництва школи, коли йдеться про їхню роботу на полі профілактики.*
- *Із програми профілактики видно, що вона відповідає особливостям школи (написана для школи «на замовлення»).*

49. Із спостережень, що підтверджують відповідність шкільної дійсності з веденою документацією з питань безпеки школи, особливо щодо виявлених реальних та можливих небезпек у просторах школи.

- *Догляд за учнями здійснюється там, де це потрібно, для забезпечення безпеки учнів.*
- *Учні дотримуються принципів безпеки та охорони здоров'я, документи про ознайомлення із ними відповідають цьому (під час практичних видів діяльності, уроків фізичного виховання, роботи з цифровими технологіями тощо).*

50. Із оцінки функціонування охорони будівлі (наприклад, під час візитів: наскільки легко зайти до школи), з інформації про роботу під час заходів, коли до школи приходять інші люди (батьківські збори, свята, концерти, вечірки тощо).

- *Вхід до школи під охороною.*
- *Учні, педагоги та непедагогічні працівники уважні до сторонніх осіб у школі.*
- *Під час заходів за участю чужих осіб обмежена можливість проникнення сторонньої особи та забезпечено перебування осіб лише у визначених приміщеннях.*

51. Із оцінювання перебігу задокументованих випадків контактів законних представників зі школою (скарга, пропозиція, візит, учнівські чи батьківські органи), чи учні або законні представники мають можливість відкрито та справедливо вирішувати проблеми чи ознаки проблем.

- *Контакт педагогів із законними представниками має кілька можливих форм, разом з індивідуальною консультацією.*

- Школа діє відповідно до закону у разі, якщо будь-яка частина будівлі контролюється камерами.
 - Учні та законні представники не побоюються вносити пропозиції, школа реагує на них відповідно.
52. У школі видимі прояви встановлених ефективних правил для забезпечення безпеки в широкому розумінні, для проведення заходів поза школою існують чіткі правила.
- Учні та педагоги знають, що робити, коли учень травмувався.
 - Учням у відповідній формі та цілеспрямовано звертають увагу на можливі ризики перед кожним заходом за межами школи та навчають їх способом поведінки у разі нещасного випадку.

Школа має розпрацьовану функціональну систему профілактики нещасних випадків, також періодично знайомить учнів із небезпечними ситуаціями.

ОР – Школа має розпрацьовану функціональну систему профілактики нещасних випадків, у межах якої знайомить учнів із можливими небезпечними ситуаціями.

РВП – Профілактика нещасних випадків не систематична, і школа не приділяє достатньої уваги освіті про безпеку травмування не лише серед учнів, а й серед педагогів та інших працівників школи.

НР – Заходи профілактики нещасних випадків є лише формальними.

53. Із оцінки рівня нещасних випадків та доречності вжитих заходів – зміна рівня нещасних випадків, види нещасних випадків (виокремлення нещасних випадків, які природно випливають із навчальної діяльності), оцінка найпоширеніших причин нещасних випадків (чи за нещасними випадками стоїть недотримання учнями загальних правил безпеки, чи правила недостатні) та впровадження заходів щодо їхньої профілактики, зважаючи на умови та середовище школи.
54. Із розмови з керівництвом школи: достовірність системи профілактики нещасних випадків, оцінка рівня врахування специфічних умов школи та навчання, систематичність та робота під час оцінювання ризиків нещасних випадків, здатність керівництва школи підтвердити успішність профілактики нещасних випадків.
55. Із розмови з педагогами та учнями – усвідомлення ризику небезпечних ситуацій (вміння та бажання попередити інших), знання процедури при травмі, включно з принципами надання першої допомоги (якщо незадовільний стан оцінювання способу та періодичності ознайомлення учнів із небезпечними ситуаціями).
56. Зі спостереження чи госпітації, результатів проєктів: учні наочно ознайомлені з діями в разі нещасного випадку в школі та поза нею (наприклад, інформація про особу медпрацівника, розміщення аптечок, номер телефону інтегрованої служби порятунку тощо).
57. Із післядипломної освіти педагогічних працівників: семінари, спрямовані на надання першої допомоги.

Школа реалізує ефективні заходи з профілактики всіх форм ризикової поведінки. Регулярно відстежує можливі прояви всіх форм ризикової поведінки, має чіткі правила дій у разі ризикової поведінки і без зайвого відтермінування ефективно їх

застосовує. Школа спільно з батьками має систему зворотного зв'язку в разі ризикової поведінки.

ОР – Школа реалізує заходи з профілактики основних очікуваних форм ризикової поведінки. Оцінює сигнали основних очікуваних форм ризикової поведінки, має правила дій у разі проявів основних очікуваних форм ризикової поведінки, які застосовує, якщо необхідно. Школа в разі потреби інформує батьків про можливі способи та прояви ризикової поведінки учнів.

РВП – Реалізовані заходи профілактики ризикової поведінки не охоплюють усіх очікуваних форм ризикової поведінки, є радше випадковими, школа не відстежує регулярно можливі сигнали ризикової поведінки. Швидкості та ефективності вирішення не приділяється увага в організаційних документах школи.

НР – Заходи профілактики всіх форм ризикової поведінки є лише формальними.

58. Із видимих проявів успішної профілактики ризикової поведінки – оцінка рівня ризикової поведінки учнів та ставлення педагогів до неї.

- *Учні виявляють повагу та уважність у ставленні один до одного (вони самі помічають прояви можливої ризикової поведінки, вміють їх розпізнати та знають, як реагувати на такі ситуації), взаємний контроль – найкраща профілактика.*

59. Із розмов із керівництвом школи та педагогами: вміння прогнозувати можливі форми ризикової поведінки, зважаючи на умови школи та склад учнів, прийняття та оцінювання профілактичних чи коригувальних заходів.

- *Комунікація з педагогічними та непедагогічними працівниками підтверджує/не підтверджує знання процедур при проявах ризикової поведінки; кожен учасник знає, які кроки треба зробити.*

60. Із оцінювання ефективності реалізованих проєктів, орієнтованих на ризикову поведінку учнів: продумана функціональна система розпізнавання симптомів ризикової поведінки учнів, вибір відповідних профілактичних заходів, що відповідають ймовірним формам ризикової поведінки.

- *Школа регулярно здійснює профілактичні заходи, які відповідають змістом та розумінням потреб кожної вікової групи учнів.*
- *Школа має продуману та багаторівневу систему розпізнавання симптомів ризикової поведінки. Її ключова складова – уважні та поінформовані учні.*
- *Темі систематично приділяють увагу учнівське самоврядування та класні керівники на уроці класного керівника.*

61. Із відповідності виявленої дійсності (поява ризикової поведінки в контексті умов школи) та документації (профілактична програма, план виховного консультування тощо) з урахуванням участі освічених педагогів у виявленні симптомів ризикової поведінки учнів.

- *Школа ідентифікує появу ризикової поведінки та реагує на це відповідними заходами згідно зі встановленими правилами, наприклад, спільні освітні заходи для всіх педагогів.*
- *Педагоги акцептують визначену систему профілактики, вибирають процедури, які відповідають визначеним правилам.*

62. Із інформації про співпрацю зі законними представниками та з анкетних досліджень у сфері профілактики та вирішення ризикової поведінки, рівень

координації роботи школи та законних представників, у реальних прикладів оцінка дієвості співпраці зі законними представниками.

- Школа залучає законних представників до профілактичної роботи.
- Законні представники довіряють школі.
- Школа зі законними представниками вирішує вже лише ознаки можливої ризикової поведінки.

Школа створює умови для психогієни учнів і педагогів, здорового стилю життя і інші можливі форми підтримки приємного та здорового середовища у школі.

ОР – У школі немає перешкод для здорового стилю життя учнів і педагогів та психогієни, середовище у школі приємне для всіх учасників навчального процесу.

РВП – Школа створює недостатні умови для здорового стилю життя учнів та педагогів, психогієні увага приділяється лише маргінально.

НР – У школі є очевидні перешкоди для здорового стилю життя педагогів та учнів і для психогієни.

63. Із оцінювання клімату школи: чи підтримують у школі психогієну, здоровий стиль життя тощо і в який спосіб.
- Учні спрямовують радше до співпраці та допомоги, ніж до змагання.
 - Учні мають можливість спокійно відпочити під час перерви.
 - У школі є куточки для читання/відпочинку/релаксації, або учні мають можливість використати спортивний майданчик чи шкільну бібліотеку.
 - У школі видима рівновага між забезпеченням безпеки учнів та одночасно можливістю здобуття ними достатньої кількості досвіду.
64. Із оцінювання відповідності організації навчання (розкладу) законодавчим нормам та педагогічним принципам і рекомендаціям (наприклад, включення ще одного уроку фізичної культури понад визначений мінімум відповідної РНП, пропозиція необов'язкових предметів, груп за інтересами або інших заходів, які підтримують здоровий спосіб життя).
- Школа забезпечує учням питний режим, навіть якщо в них немає власного відповідного напою (наприклад, чай у шкільній їдальні, буфет).
 - Школа використовує можливість навчання не в приміщенні школи (сад, атріум, школи в природі (тижневе навчання цілого класу на природі, зазвичай, за межами міста/населеного пункту – ред.), спортивні курси).
 - Учні та дорослі мають можливість на території школи безпечно залишити велосипеди, ролики тощо, на яких приїхали до школи.
 - Педагоги мають можливість відпочити в тихій та приємній обстановці.
65. Зі спостережень за педагогами під час уроків (госпітація) та поза ними і з розмов із педагогами: рівень ототожнення з розробленими принципами, включення тем про здоровий спосіб життя, організація уроків із дотриманням основ психогієни.
- Педагоги є прикладом для учнів, і керівництво школи створює їм умови для цього (забезпечення психогієни педагога – графік роботи, кабінети тощо).
 - Педагоги включають до різних уроків теми, за допомогою яких показують переваги здорового способу життя.
 - Педагоги координують навчальну діяльність з урахуванням розкладу уроків.

66. Із розмов із керівництвом школи про факти, які підтверджують формування умов для психогігієни учнів та педагогів, здорового способу життя тощо (як позитивних, так і негативних).

- *Керівництво школи може переконливо продемонструвати послідовний інтерес до цієї сфери, у всіх сферах діяльності школи керівництво шукає можливості для зміцнення психогігієни та здорового середовища.*

1.5 ШКОЛА СПІВПРАЦЮЄ ІЗ ЗОВНІШНІМИ ПАРТНЕРАМИ.

Школа підтримує співдружність із населеним пунктом або регіоном, у якому вона розташована. Ефективно співпрацює зі засновником

ОР – Школа відображає в навчанні значення співдружності з населеним пунктом або регіоном, у якому вона розташована. Активно намагається співпрацювати зі засновником.

РВП – Підтримка співдружності з населеним пунктом або регіоном, у якому розташована школа, є радше випадковою, у практичній діяльності це не проявляється як сфера активного інтересу школи. Школа не намагається активно співпрацювати зі засновником.

НР – Школа не підтримує співдружність із населеним пунктом або ж регіоном, у якому розташована. Не приділяє уваги співпраці із засновником.

67. Зі спостережень у школі та госпітацій: чи здійснює школа заходи, які підтримують належність до населеного пункту чи регіону.

- *Поява елементів підтримки локального патріотизму та наведення прикладів, які стосуються регіону, під час навчання.*
- *Цілеспрямоване залучення до заходів, організованих у населеному пункті.*
- *Дошки оголошень або інші інформаційні медіа містять інформацію про регіон.*
- *Реалізовані заходи доступні для широкої громадськості.*

68. Із презентації школи та документації про проведення шкільних та позашкільних заходів.

- *Школа регулярно організовує різні заходи, що підтримують належність до регіону, у співпраці із зовнішніми партнерами, місцевими організаціями, засновником тощо, ці заходи підтримують зміст ШНП (вони не є самоціллю).*
- *Школа презентує свою діяльність, наприклад, у періодичному виданні засновника (інформаційний бюлетень, місцева газета), на вебсайті школи, засновника або партнерів.*

69. Із оцінювання ефективності співпраці зі засновником.

- *Співпраця школи зі засновником має різноманітний характер (вона не обмежується лише фінансуванням школи).*
- *Школа через засновника прагне залучити учнів до життя громади, наприклад, у проєкти, пов'язані з екологією (поводження з відходами в населеному пункті), у культурне життя населеного пункту тощо.*

Школа активно використовує цілеспрямовану програму співпраці з іншими важливими партнерами (наприклад, дитячі садки, середні та загальноосвітні мистецькі школи). Школа в межах реальних можливостей активно співпрацює з релевантними партнерами з метою наповнення ШНП (наприклад, інші школи у ЧР чи за кордоном, осередки педагогічної освіти), вступає до програм обміну або спільних проєктів та ефективно використовує результати співпраці для покращення діяльності школи.

ОР – Школа відкрита для співпраці з іншими важливими партнерами (наприклад, дитячі садки, середні та загальноосвітні мистецькі школи). Школа не цурається співпраці з іншими школами і приязно ставиться до співпраці з осередками педагогічної освіти. У межах реальних можливостей вона налагоджує партнерство з іншими школами вдома чи за кордоном, вступає до програм обміну або спільних проєктів та використовує результати співпраці для покращення власної діяльності.

РВП – Школа не намагається активно співпрацювати з важливими професійними та соціальними партнерами. Школа цілеспрямовано не звертається до релевантних партнерів, які забезпечують розвиток практичних навиків учнів, із реалістичними пропозиціями програм співпраці та не шукає співпраці на основі їхніх пропозицій. Школа тримає дистанцію щодо співпраці з іншими школами та осередками педагогічної освіти. Школа не приділяє уваги налагодженню партнерства з іншими школами вдома або за кордоном, співпраці в програмах обміну або спільних проєктах, або ж лише випадково, та не використовує результати співпраці для покращення якості власної діяльності.

НР – Школа не приділяє уваги співпраці з важливими професійними та соціальними партнерами і релевантними партнерами, які забезпечують розвиток практичних навиків учнів. Школа не є приязною щодо співпраці з іншими школами та педагогічними осередками і не підтримує залучення педагогів, учнів або груп учнів до програм обміну, спільних проєктів з іншими школами та інституціями.

70. Зі спостережень у школі та госпітацій: вплив співпраці з партнерами на навчання.
- Підтверджується безпосереднє залучення партнерів до навчання, використання результатів партнерства під час навчання чи здійснення навчання учнів у партнерських закладах.
 - Користь партнерства для поліпшення матеріальних умов навчання, застосування ефективних методів та форм навчання.
 - Цілеспрямовані заходи з партнерами поза навчальним процесом.
71. Із розмов із педагогами та керівництвом школи: інформація про форми співпраці, оцінювання рівня активності.
- Шкільні і позашкільні заходи та інша співпраця з різними зовнішніми партнерами підтримують наповнення ШНП та концепції школи й відповідають умовам школи.
72. Із документації школи (річні звіти про діяльність школи, проєкти), записів засідань методичних об'єднань, педагогічних рад.
- Школа відстежує та оцінює користь співпраці.
 - Співпраця із зовнішніми партнерами продумана, регулярна та корисна для підвищення якості навчання та його результатів.
 - Під час перевірки досягнення результатів навчання школа співпрацює зі школами схожого типу.

Школа підтримує активне залучення учнів та педагогів до національних чи міжнародних проєктів.

ОР – Школа не створює перепон для активного залучення учнів та педагогів до національних чи міжнародних проєктів.

РВП – Школа не підтримує активне залучення учнів та педагогів до національних та міжнародних проєктів.

НР – Залучення учнів та педагогів до національних чи міжнародних проєктів не здійснюється (хоча школа має для цього умови).

73. Із власних відомостей під час відвідування школи: очевидні прояви залучення до проєктів.

- *Школа представляє не лише участь у проєктах, а й конкретні переваги проєктів для школи та якості навчання, наприклад, презентації на дошках оголошень, вебсайтах.*

74. Із госпітацій: очевидні прояви залучення до проєктів.

- *Видимий внесок проєктів у розвиток компетентностей учнів, використання проєктів (матеріалів, здобутих знань) у вивченні, наприклад, іноземних мов чи в політехнічній освіті.*

75. Із розмов зі шкільними гарантами національних чи міжнародних проєктів, із презентацій національних чи міжнародних проєктів.

- *Визначається не лише рівень підтримки керівництвом осіб, які забезпечують реалізацію проєктів у школі, а також обсяг цієї реалізації та вплив на учнів.*

76. Із оцінювання внеску реалізованих національних чи міжнародних проєктів у навчання учнів.

- *Оцінювання проєктів із погляду кількості залучених учнів та педагогів, мобільності учнів та педагогів, регулярності, повторюваності, мотивації учнів до участі в проєктах.*
- *Оцінювання внеску проєктів у підвищення якості навчання (безпосередній вплив проєкту на практику – досвід, навички, нові знання учнів тощо).*

2 ПЕДАГОГІЧНЕ ВЕДЕННЯ ШКОЛИ

2.1 КЕРІВНИЦТВО ШКОЛИ АКТИВНО КЕРУЄ, РЕГУЛЯРНО МОНІТОРИТЬ Й ОЦІНЮЄ РОБОТУ ШКОЛИ ТА ПРИЙМАЄ ДІЄВІ ЗАХОДИ.

Керівництво школи активно керує педагогічними процесами на рівні школи. Заохочує педагогічний розвиток школи відповідно до концепції розвитку школи.

ОР – Керівництво школи керує педагогічними процесами на рівні школи. Забезпечує педагогічний розвиток школи відповідно до концепції розвитку школи.

РВП – Керівництво школи керує педагогічними процесами на рівні школи лише у вигляді реакції на проблеми, які виникли. Забезпечує педагогічний розвиток школи відповідно до концепції розвитку школи в недостатньому обсязі.

НР – Керівництво школи керує педагогічними процесами на рівні школи лише у невеликому обсязі або взагалі не керує. Не забезпечує педагогічний розвиток школи.

77. Із власної інформації про перебіг педагогічних процесів під час інспекційної діяльності (чи позитивні елементи, які спостерігаються на уроках, не є лише ізольованим результатом успішної роботи окремих педагогів та чи видимі також результати активного управління керівництвом школи).

- Під час інспекційної госпітації неодноразово проявляється використання ефективних виховних та освітніх стратегій та наступні з'ясування підтверджують, що цьому сприяла й активна робота керівництва школи.

78. Із розмов із керівництвом школи: чи вважає цю сферу своїм пріоритетом, чи реагує лише на можливі проблеми або актуальні завдання, чи працює системно та комплексно, базуючись на концепції розвитку школи.

- Сферу можна вважати ненаповненою, якщо керівництво школи хоча й декларує її як пріоритетну, але з подальших з'ясуваннях випливає, що це не відповідає дійсності (наприклад, директор передусім зосереджується на сфері покращення матеріальних умов).

- Схоже: керівництво школи здатне підтвердити свою одноразову реакцію на погану роботу педагога, але з іншого випливає, що керівництво не працює систематично та концептуально.

- Керівництво школи здатне підтвердити (на основі результатів контрольної та госпітаційної діяльності) можливе застосування ефективних заходів.

79. Із розмов із педагогами та результатів анкет: із відповідей педагогів очевидно, що існує ефективний зворотний зв'язок із керівництвом.

- Педагоги сприймають госпітаційну діяльність керівництва школи як звичайну частину «життя школи» й одночасно як форму зворотного зв'язку щодо своєї роботи.

- Явища, що контролюються керівництвом, відомі педагогам, вони впливають із концепції школи та інших намірів, наведених, наприклад, у річних планах, протоколах педагогічної ради, протоколах методичних об'єднань тощо.

80. Із документації: чи наміри, зафіксовані в протоколах педагогічної ради, засідань методичних об'єднань тощо, комплексні, конкретні та взаємопов'язані.

- *Протоколи з нарад містять і методичні частини.*
- *Керівництво школи створило план госпітацій, з якого також видно спрямованість на методичне ведення навчального процесу.*
- *Висновки з госпітацій узагальнені на засіданні педагогічної ради, містять доречні рекомендації, адекватно відображаються у завданнях для роботи методичних об'єднань. Записи з госпітацій не є формальністю.*

Керівництво систематично оцінює ситуацію в усіх важливих сферах педагогічного процесу (навчання), також і у сфері управління школою. Система самооцінювання школи продумана. Процеси управління і оцінювання здійснюються ефективно таким чином, щоб створювати умови для підвищення якості освіти кожного учня.

ОР – Регулярно оцінює ситуацію в усіх важливих сферах педагогічного процесу (навчання). Керівництво школи реалізує систему самооцінювання школи та намагається використовувати отриману інформацію. Процеси управління і оцінювання здійснюються з метою створення умов для підвищення якості освіти кожного учня.

РВП – У деяких важливих сферах педагогічного процесу (навчання) керівництво оцінює ситуацію несистематично. Система самооцінювання школи існує, але потім її результати недостатньо опрацьовуються. Процеси управління та оцінювання здійснюються частково і лише частково впливають на можливість підвищення якості освіти кожного учня.

НР – Оцінює ситуацію лише в деяких сферах педагогічного процесу (навчання) і несистематично. Не існує системи самооцінювання школи. Процеси управління та оцінювання не здійснюються в достатньому обсязі і без можливого впливу на підвищення якості освіти кожного учня.

81. Із власного спостереження за ефективністю навчальних процесів й управлінням у школі та їхньою цілеспрямованою орієнтованістю на навчання учнів (чи управління ефективно виходить із результатів оцінювальної діяльності та якою мірою, чи спрямовано на покращення навчання учнів).

- *Недолік, вказаний керівництвом школи або в записах госпітацій, у роботі конкретного педагога не підтвердився під час інспекційної госпітації або, навпаки, він досі присутній.*

82. Із розмов із керівництвом школи випливає, що керівництво орієнтується в оцінювальних інструментах, які застосовує, у всіх важливих сферах управління та систематично їх використовує. Помітна зосередженість на навчанні учнів.

- *Керівництво школи повідомляє не лише про конкретний ізольований результат дослідження (наприклад, результати анкетування законних представників або результати тестування учнів), оцінювальна робота охоплює більшу кількість важливих сфер.*
- *Зовнішнє тестування учнів керівництво школи сприймає не лише як послугу законним представникам та для потреб ЧШП, а й продовжує працювати з результатами; зовнішнє тестування учнів не є формальністю, керівництво школи активно працює з його результатами.*
- *Внутрішнє тестування або опитування та анкетування дають конкретні результати, які, наприклад, порівнюються через тривалі часові інтервали та в разі потреби на основі цих результатів вживаються заходи.*

83. Із розмов із керівництвом школи та власної оцінки: як керівництво школи здійснило розподіл компетенцій серед педагогічних працівників, чи функціонує організаційна структура, чи розподіл відповідає умовам школи (розмір, кількість корпусів тощо).
84. Із розмов із педагогами чи іншими працівниками, за результатами анкет: чи можуть вони відповідно до своїх повноважень адекватно залучатися до оцінювальної діяльності та чи ці повноваження спеціально визначені.
- *Усі педагоги або непедагогічні працівники беруть участь в оцінювальній діяльності відповідним чином (відповідно до стажу, знань тощо).*
85. Із розмов із педагогами або й з іншими працівниками школи: чи оцінювальна діяльність не є лише формальною та чи має конкретний результат для покращення навчання учнів.
- *Педагоги не лише готують матеріали про результати письмових робіт учнів та передають їх керівництву школи, а й, перш за все, аналізують ці з'ясування та вживають адекватних заходів.*
86. Із документації: чи проявляється взаємозв'язок та безперервність оцінювальної діяльності, її комплексність та зосередженість на навчанні учнів.
- *Хоча школа не створює письмовий звіт про оцінку, але сфери оцінювання описані в іншій внутрішній документації та охоплюють усі важливі процеси в школі, водночас очевидно, що основною метою є оцінка ефективності навчання.*
 - *Концептуальні документи (навчальні програми, концепція школи) – база для евалюації, а результати евалюації – основа для змін концептуальних документів, за висновками евалюації формулюються наступні завдання.*

Оцінюється й ефективність заходів, впроваджених для покращення ситуації.

ОР – Одночасно відстежується й дієвість впроваджених заходів для покращення ситуації.

РВП – Дієвість впроваджених заходів для покращення ситуації не відстежується.

НР – Не впроваджуються заходи для покращення ситуації.

87. Із власного оцінювання ефективності вибраних випадків впроваджених заходів.
88. Із розмов із керівництвом школи: у вибраному випадку проаналізувати, чи керівництво школи не лише вжило потрібних заходів, а й стежить за їхньою ефективністю.
89. Із розмов із педагогами: знання про вжиті заходи та форми їхнього оцінювання.
90. У випадках, коли інші попередні з'ясування вказують на можливі проблеми, із вибіркового оцінювання документації: чи можна проілюструвати інформацію, надану керівництвом школи про вживання заходів, оцінювання цих заходів та можливий вплив на подальшу діяльність школи.
- *Ефективність заходів підтверджена, наприклад, покращенням результатів, зменшенням кількості відсутніх на уроках, покращенням дисципліни.*
 - *На основі попередньої інспекції школа вжила відповідних заходів; під час діючої інспекції встановлено, що цей захід вжито не лише формально «для потреб ЧШІ», що він був ефективним, школа неодноразово перевірила його ефективність, подальші заходи не були потрібні.*

- В іншому випадку здійснено оцінку ефективності заходів під час засідання педагогічної ради, коли через низьку ефективність попередніх заходів прийнято наступні відповідні кроки.

У процесі управління керівництво школи респектує усі релевантні законодавчі акти.

ОР – У процесі управління керівництво школи респектує більшість релевантних законодавчих актів, але виявлені дрібні недоліки не мають впливу на навчання.

РВП – У процесі управління керівництво школи респектує більшість релевантних законодавчих актів, але виявлені дрібні недоліки мають вплив на навчання.

НР – У процесі управління керівництво школи не респектує усі релевантні законодавчі акти, виявлені серйозні недоліки мають вплив на навчання.

91. Із власного оцінювання під час інспекційної діяльності: діяльність організації та оцінка рівня дотримання законодавства в середовищі школи та його впливу на навчання.

- *Із організації навчання видно, що школа респектує законодавчі норми, наприклад, кількість учнів у групах (мови, лабораторії, майстерні тощо) відповідає максимально допустимій кількості.*
- *Кадрові чи матеріальні механізми підтримки використовують та ними забезпечують під час навчання.*

92. Із вибіркової оцінки документації школи, яка оцінюється, наприклад, у зв'язку з іншими критеріями.

2.2 КЕРІВНИЦТВО ШКОЛИ АКТИВНО ФОРМУЄ ЗДОРОВИЙ КЛІМАТ ШКОЛИ – ТУРБУЄТЬСЯ ПРО ВІДНОСИНИ МІЖ ПЕДАГОГАМИ, УЧНЯМИ ТА ВЗАЄМОВІДНОСИНИ МІЖ ПЕДАГОГАМИ, УЧНЯМИ І ЇХНІМИ БАТЬКАМИ ТА ВЗАЄМНУ СПІВПРАЦЮ ВСІХ УЧАСНИКІВ.

Керівництво школи активно формує позитивний клімат школи, який сприяє навчанню кожного учня. Безпосереднє середовище школи, чистота та естетичний вигляд внутрішнього простору і довкілля сприяють позитивному клімату. Позитивний клімат школи проявляється у добрих просоціальних відносинах між педагогами, між педагогами та учнями, між учнями та між батьками, керівництвом школи і педагогами.

ОР – Керівництво школи позитивно впливає на клімат школи, який сприяє навчанню кожного учня. Безпосереднє середовище школи, чистота та естетичний вигляд внутрішнього простору і довкілля сприяють позитивному клімату. Позитивний клімат школи підтримує добрі просоціальні відносини між педагогами, між педагогами та учнями, між учнями та між батьками, керівництвом школи і педагогами.

РВП – Керівництво школи не приділяє належної уваги позитивному клімату школи, який сприяє навчанню кожного учня. Безпосереднє середовище школи, чистота та естетичний вигляд внутрішнього простору і довкілля у деяких аспектах перешкоджають позитивному клімату. Клімат школи проявляється у не надто добрих просоціальних відносинах між педагогами, між педагогами та учнями, між учнями та між батьками, керівництвом школи і педагогами.

НР – Керівництво школи не приділяє уваги клімату школи. Безпосереднє середовище школи, чистота та естетичний вигляд внутрішнього простору і довкілля суттєво перешкоджають позитивному клімату. Просоціальні відносини між педагогами, між педагогами та учнями, між учнями та між батьками, керівництвом школи і педагогами вимагають суттєвого покращення.

93. Із видимих проявів соціальних відносин між педагогами, між педагогами та учнями, між учнями, чи між законними представниками та керівництвом школи й вчителями, які спостерігаємо під час інспекції.
- *Взаємна повага та респект видно з поведінки всіх учасників навчального процесу (щодо взаємовідносин між учнями, то зрозуміло, що учнів спрямовують до таких відносин).*
 - *Педагоги взаємно обмінюються досвідом, співпрацюють, добре знають своїх учнів та мають підтримку від керівництва школи; всі «тягнуть за один кінець», очевидних сварок не видно, наприклад, між першим і другим ступенем; учні не бояться запитатися педагога, висловити свою думку.*
 - *Школа проводить адаптаційні курси, заходи для законних представників, громадськості, вони співпрацюють зі школою в організації заходів тощо.*
94. Із власної оцінки умов та середовища школи: які наші враження від школи – так званий «дух школи», чи чистота, зовнішній вигляд та естетика сприяють формуванню позитивного клімату школи; огляд школи, спостереження під час інспекції, спрямоване на комунікацію та відносини між окремими учасниками навчального процесу.
- *В інтер'єрі представлені роботи учнів, результати проєктів, у класах видима ідентичність кожного учня (фотографії, власні роботи тощо) з метою забезпечити презентацію кожного учня, а не лише вибраного чи найкращого.*
 - *Належне та продумане використання умов (релаксація під час перерв, можливість бути під час перерви на вулиці, у спортзалі тощо) позитивно впливає, відповідно до досвіду педагогів, на профілактику недоречної поведінки учнів.*
 - *Педагогічні та непедагогічні працівники школи сприяють своєю поведінкою та діями позитивному клімату.*
95. Із розмов із керівництвом школи, педагогами, учнями або законними представниками: наскільки активно та систематично школа займається формуванням здорового клімату; як керівництво піклується про відносини з педагогами, між педагогами навзаєм, із учнями та законними представниками.
- *Школа здійснює, наприклад, програму зміцнення здоров'я або іншу програму чи проєкт, який безпосередньо підтримує розвиток позитивного клімату школи в усіх аспектах.*
 - *Регулярна організація заходів для законних представників у розумінні «відкритої школи», наприклад, день відкритих дверей, спільні заходи для законних представників тощо.*
 - *Можливість участі учня разом із законними представниками у батьківських зборах та під час розмови про його результати навчання (так звана тристоронність).*
 - *Позитивні відносини в школі належать до пріоритетів школи, є частиною концепції.*

- *Зацікавленість у думках, наприклад, у формі анкетних опитувань. Вони підтверджують якість відносин у школі.*
96. Із розмов із педагогічними працівниками школи та учнями: рівень спілкування педагогів та учнів, ставлення до створення позитивного клімату школи, рівень підтримки навчання учнів.
- *Як говорять педагоги один про одного, про своїх учнів та їхніх законних представників.*
 - *Педагоги наводять конкретні приклади того, як вони сприяють формуванню позитивного клімату школи та які мають інструменти для його створення в класі.*
 - *Законні представники залучені до роботи школи також неформально – ведуть гуртки, роблять лекції для учнів, організують мистецькі майстерні, майстер-класи, поїздки тощо.*
97. Із оцінювання анкет, орієнтованих на клімат школи, які заповнювали керівництво школи, педагогічні працівники та учні школи.
- *Звіт із опитувального дослідження покаже, як окремі учасники сприймають деякі особливості клімату школи. Якщо з'являються негативні результати, це є ознакою для наступного дослідження, негативні відповіді учнів можуть вестися до зосередження опитування в класах, у яких вчать ці учні, або ж до опитування можуть бути залучені й інші класи.*
98. У випадках, коли інші попередні висновки вказують на можливі проблеми: із вибіркової оцінки шкільної документації або ж із висновків зовнішніх досліджень, документів, що стосуються стану клімату в окремих класах, звітів про програми первинної профілактики в класах, заходів, вжитих до виявлених проблем. Чи працюють виховні комісії і у який спосіб, як вони спілкуються зі законними представниками, як вирішуються прояви ризикової поведінки учнів, як при цьому співпрацюють педагоги, якою є підтримка з боку керівництва школи тощо.
- *Керівництво школи моніторить та оцінює клімат в окремих класах, на основі цього цілеспрямовано здійснює програми первинної профілактики. Із розмов із педагогами видима співпраця та знання роботи зі шкільним методистом профілактики.*
 - *Керівництво школи ставиться до законних представників як до партнерів, для роботи зі законними представниками школа цілеспрямовано створила відповідне приміщення.*
 - *Відносна кількість та характер поданих скарг.*

Учні школи респектують, вони дотримуються правил, у формулюванні яких мають право брати участь.

ОР – Учні школи респектують, вони дотримуються правил, у процесі створення яких вони мають право висловлювати свої думки.

РВП – Учні школи не завжди достатньо респектують, вони дотримуються правил лише в обмеженому обсязі, не мають можливості брати участь у створенні цих правил.

НР – Учні школи мало респектують, вони часто не дотримуються правил; із правилами вони ототожнюються лише мінімально і не беруть участі в їхньому створенні.

99. Із власної оцінки: поведінка керівництва школи, педагогів та учнів під час інспекції та госпітацій.
- *Підхід керівництва школи та педагогів до учнів.*
 - *Учні дотримуються правил, визначених шкільним статутом, правил класу, включно з принципами суспільної поведінки.*
100. Із розмов із керівництвом школи та педагогами: як вони висловлюються про учнів.
101. Із розмов із керівництвом школи, педагогами та учнями: як формується шкільний статут, як працюють із пропозиціями від учнів, чи створено правила у класах, як їх створюють, чи учні беруть у цьому участь.
- *Керівництво школи або педагоги, чи навіть учні, наводять конкретні приклади, коли були реалізовані пропозиції від учнів.*
102. Із оцінювання результатів внутрішнього опитування для учнів: як вони висловлюються про відносини з педагогами.
- *Як результати опитування відображені на практиці.*
103. Із оцінювання висновку опитувального дослідження.
104. Із розмов з учнями: оцінювання діяльності органу учнівського самоврядування (якщо такий є), яке його завдання, які питання вирішує, як працюють із його пропозиціями, кількість зустрічей із керівництвом школи тощо.
- *У школі створено шкільний парламент, керівництво школи (або представник педагогів) регулярно зустрічається з ним та працює з його пропозиціями.*
 - *Причини відсутності органу учнівського самоврядування, наприклад, чи не відмовляють учням у реалізації цього права.*
105. У випадках, коли інші попередні з'ясування вказують на можливі проблеми, із вибіркової оцінки документації школи: шкільного статуту, протоколів засідань педагогічної ради, методичних об'єднань та органу учнівського самоврядування.
- *Інформацію про те, як створюють правила школи та як працюють із пропозиціями учнів, можна відстежити з документації школи.*

Педагоги активно сприяють розвитку школи. Керівництво школи формує ефективні умови для розвитку педагогічної співпраці між педагогами та впродовж року створює достатньо можливостей для взаємної співпраці педагогів та батьків.

ОР – Більшість педагогів бере активну участь у розвитку школи. Керівництво школи формує умови для розвитку педагогічної співпраці між педагогами та впродовж року створює можливості для взаємної співпраці педагогів та батьків.

РВП – Лише мала кількість педагогів бере активну участь у розвитку школи. Керівництво школи не приділяє уваги розвитку педагогічної співпраці між педагогами та взаємної співпраці між педагогами та батьками.

НР – Педагоги практично не беруть участі в розвитку школи. Керівництво школи негативно впливає на розвиток педагогічної співпраці між педагогами, не створює можливостей для взаємної співпраці між педагогами та батьками.

106. Зі спостережень під час інспекції: яку форму та зміст мають документи розвитку певних аспектів школи (дошки оголошень, статті вчителів на вебсайті

школи, результати конкурсів, участь у проєктах, документи про співпрацю із законними представниками тощо).

- *У школі та на сайті школи можна знайти конкретні приклади залучення педагогів до розвитку школи, їхньої взаємної співпраці та залучення законних представників.*
- *Школа презентує результати конкурсів, результати спільно реалізованих проєктів, педагоги співпрацюють при створенні власних матеріалів тощо.*

107. Із розмов із педагогами: як вони залучені до розвитку школи, як співпрацюють із колегами, які мають можливості для співпраці зі законними представниками та чи йдеться лише про їхню власну ініціативу, чи ці заходи цілеспрямовано підтримуються керівництвом школи.

- *Педагоги наводять конкретні приклади того, як керівництво підтримує їхнє залучення до розвитку школи, співпрацю з колегами та законними представниками, чи ефективну взаємну госпітацію.*
- *Керівництво школи мотивує до проєктного навчання та до співпраці тих педагогів, які наразі «пливуть за течією».*

108. Із розмов із керівництвом школи: наскільки залучає педагогів до розвитку школи, які створює умови для розвитку співпраці між педагогами та можливості для взаємної співпраці між педагогами та законними представниками, використання інформаційної системи школи.

- *Із розмови з керівництвом школи можна оцінити, наскільки залучення педагогів до розвитку школи є випадковим чи, навпаки, підтримується цілеспрямовано.*
- *Оцінка інформаційного порталу школи, яку інформацію бачать законні представники.*
- *Керівництво школи цілеспрямовано підтримує обмін досвідом між педагогами або взаємні госпітації (відвідування уроків практикантами або без запису тощо), включно з конструктивним оцінюванням.*

109. Із розмови із педагогами: які вони мають можливості для співпраці зі законними представниками та як їх використовують.

110. Із результатів анкетування для педагогів: частота зворотного зв'язку, хто надає цей зв'язок, яка від нього користь.

- *Звіт з опитувального дослідження покаже, хто надає педагогам зворотний зв'язок, як часто, як педагоги оцінюють його користь (чи госпітує й директор школи, чи це повноваження лише делегує).*

111. Із розмов із головами методичних органів, керівництвом школи, педагогами: засідання педагогічної ради та діяльність методичних органів, який розподіл повноважень, чим вони займаються, як планують взаємну співпрацю педагогів та співпрацю зі законними представниками.

- *Із розмов або протоколів засідання педагогічної ради чи методичних об'єднань наведені конкретні приклади того, як педагоги залучаються до роботи школи, як співпрацюють один з одним, наскільки зацікавлені у взаємній співпраці зі законними представниками.*

112. Із вибіркового оцінювання документації (не тільки внутрішньої письмової, а й, наприклад, фотографій, статей у пресі, дошки оголошень тощо): оцінювання річних звітів про діяльність школи, звітів зі спільних шкільних та позашкільних

заходів педагогів, документації зі спільних шкільних та позашкільних заходів педагогів та законних представників чи іншої документації.

- *Як педагоги залучені до участі в заходах школи та як вони співпрацюють під час їхньої підготовки.*
- *Звіти про співпрацю зі законними представниками та їхнє залучення до шкільних заходів; крім вищезазначених документів, цю інформацію можна знайти й у результатах анкетування, протоколах засідань батьківського об'єднання, батьківських зборів, шкільної ради тощо.*

Інструменти для відстеження та оцінювання клімату школи дієво використовуються таким чином, щоб сприяли покращенню клімату школи.

ОР – Інструменти для відстеження та оцінювання клімату школи використовуються з метою покращення клімату школи.

РВП – Інструменти для відстеження та оцінювання клімату школи використовуються у виняткових випадках (нерегулярно).

НР – Інструменти для відстеження та оцінювання клімату школи не використовуються.

113. Із розмов із керівництвом школи та педагогами: чи використовуються інструменти для моніторингу та оцінювання клімату школи та в який спосіб, чи сприяють вони покращенню клімату школи.
- *Із розмови із керівництвом школи з'ясуємо, чи інструменти для визначення клімату школи використовуються випадково (чи їх взагалі немає) чи цілеспрямовано, щоб вони справді допомагали покращити клімат школи.*
 - *Школа використовує, наприклад, опитувальні або соціометричні дослідження в класах, із результатами цих досліджень вона продовжує працювати; цілеспрямовано підбирає заходи та здійснює роботу, які допоможуть покращити вибрані сфери та клімат школи.*
114. Із вибіркового оцінювання документації школи, яка стосується клімату школи: чи використовуються інструменти для моніторингу та оцінювання клімату школи та в який спосіб, чи сприяють вони покращенню клімату школи.
- *Порівнюючи зміст документації з розмовами, з'ясуємо, чи інструменти для визначення клімату школи використовуються цілеспрямовано, щоб вони справді допомагали покращити клімат школи.*
115. На основі оцінювання, чи оцінюються отримані результати та з'ясування у сфері клімату школи, наскільки оцінюються та з якою ефективністю.
- *Оцінювання клімату школи не є формальним, із результатами оцінювання продовжують працювати, наприклад, на рівні керівництва школи, засіданнях педагогічної ради, методичних об'єднань або класних керівників.*
 - *Керівництво школи вживає заходів, контролює їхню ефективність.*

2.3 КЕРІВНИЦТВО ШКОЛИ СВІДОМО ТУРБУЄТЬСЯ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕОБХІДНИХ ПОТРЕБ КОЖНОГО ПЕДАГОГА І ЙОГО ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК, СТВОРЮЄ УМОВИ ДЛЯ ОБМІНУ ПЕДАГОГІЧНИМ ДОСВІДОМ З ІНШИМИ ШКОЛАМИ ТА ДІЄВО ПІДТРИМУЄ ПЕДАГОГІВ-ПОЧАТКІВЦІВ.

Керівництво школи здійснює систематичне оцінювання роботи педагогів і надає їм регулярний зворотний зв'язок щодо їхньої праці. На основі оцінювання, спільно з педагогами, керівництво школи планує їхній подальший професійний розвиток. Керівництво школи успішно мотивує педагогів до самооцінювання та взаємного надання корисних рефлексій.

ОР – Керівництво школи здійснює оцінювання роботи педагогів і надає їм корисний зворотний зв'язок щодо їхньої праці. Спільно з педагогами керівництво школи планує їхній подальший професійний розвиток. Керівництво школи підтримує самооцінювання педагогів та взаємний обмін рефлексіями між педагогами.

РВП – Керівництво школи оцінює роботу педагогів нерегулярно і лише в обмеженому обсязі, зворотний зв'язок педагогам недостатньо використовується. Керівництво школи приділяє мало уваги подальшому професійному розвитку педагогів. Керівництво школи приділяє лише незначну увагу підтримці самооцінювання та взаємного оцінювання між педагогами.

НР – Керівництво школи оцінює роботу педагогів лише винятково, зворотний зв'язок педагогам використовується мінімально. Керівництво школи не приділяє уваги подальшому професійному розвитку педагогів. Керівництво школи створює погані умови для розвитку самооцінювання та взаємного оцінювання між педагогами.

116. Із розмови з керівництвом школи: яка система оцінювання педагогів, як вона забезпечує їм зворотний зв'язок та планує їхній подальший професійний розвиток; яка підтримка самооцінювання педагогів та обміну досвідом між ними.
- Керівництво школи працює з планами особистого розвитку педагогів, регулярно здійснює оцінювання педагогів, яке не є формальним.
 - Регулярно відстежує роботу педагога з учнями під час навчання та заходів поза навчанням.
 - Разом із педагогами планує їхню участь у освітніх заходах тощо.
117. Із розмов із педагогами: як відбувається оцінювання їхньої діяльності керівництвом школи, чи створюють вони план особистого розвитку і в який спосіб. Чи заохочується їхнє самооцінювання та взаємний зворотний зв'язок.
- Педагоги позитивно сприймають оцінювання їхньої праці керівництвом школи та вважають його корисним.
 - Вони не вважають план особистого розвитку чи взаємні госпітації адміністративною чи організаційною перешкодою, а інструментом, який рухає їх уперед у професійному розвитку.
 - Вони активно беруть участь у системі взаємних госпітацій або вибирають і більш тісну форму співпраці, наприклад, викладання в тандемі.

118. Із власного оцінювання: ефективність та систематичність оцінювання педагогів і налаштування подальшого професійного розвитку педагогів.

- *Узгодженість інформації про оцінювання педагогів і їхній професійний розвиток та госпітальні висновки, або на основі розмови після госпітальності.*
- *У роботі педагога можна помітити натхнення від освітнього заходу або від обміну досвідом із колегою.*

119. У випадках, коли інші попередні висновки вказують на можливі проблеми, із вибіркового оцінювання документації школи: персональна документація, план підвищення кваліфікації педагогічних працівників, документи про участь у подальшому навчанні педагогічних працівників, річні звіти про діяльність школи, протоколи засідань педагогічної ради та методичних об'єднань, звіти про проекти тощо.

- *У документації школи можна перевірити інформацію, отриману від керівництва школи та педагогів.*

Керівництво активно та ефективно заохочує професійний розвиток педагогів за допомогою різноманітних ефективних форм та створює умови для їхньої реалізації.

ОР – Керівництво підтримує професійний розвиток педагогів за допомогою різноманітних ефективних форм та створює умови для їхньої реалізації.

РВП – Керівництво проявляє малу підтримку професійному розвитку педагогів.

НР – Для професійного розвитку педагогів не створено необхідних умов.

120. Із оцінювання під час інспекції: чи професійний розвиток проявляється якимось чином у життєдіяльності школи.

- *Наскільки школа забезпечена професійною літературою та іншими джерелами інформації, наскільки вони доступні педагогам та чи ефективно використовуються.*
- *Чи визначені сфери професійного розвитку, яким педагоги повинні приділяти увагу, і чи позитивно відображається під час навчання той факт, що педагоги приділяють їм увагу.*
- *Керівництво школи активно підтримує професійний розвиток педагогів, організовуючи їм навчання або забезпечуючи освітні заходи для «учительської», використовуючи потенціал педагогів школи, наприклад, через обмін дидактичними процедурами та методами «учительська для себе».*

121. Із розмов із керівництвом школи та педагогами: якими формами керівництво школи підтримує професійний розвиток педагогів, які умови створює для його реалізації.

- *Форми підтримки професійного розвитку та ступінь згоди між керівництвом школи та педагогами (наприклад, керівництво заявляє про максимальну підтримку, педагоги, навпаки, скаржаться, що вони не можуть навчатися).*

122. Із результатів анкет для педагогів: як вони оцінюють умови свого професійного розвитку, на що він спрямований.

- *Із опитувальників можна з'ясувати, чи відповідає спрямування професійного розвитку бажанням та напрямку педагогів, чи більше відповідає потребам школи; на основі оцінювання опитувальників доречно зосередити розмову з педагогами на перевірці умов професійного розвитку.*

123. У випадках, коли інші попередні з'ясування вказують на можливі проблеми, із оцінювання вибіркової документації школи: персональна документація, план підвищення кваліфікації педагогічних працівників, документи про участь у подальшому навчанні педагогічних працівників, річні звіти про діяльність школи, протоколи засідань педагогічної ради та методичних об'єднань, звіти про проєкти тощо.
- У документації школи можна перевірити інформацію, отриману від керівництва школи та педагогів.

Школа цілеспрямовано підтримує розвиток педагогічних здібностей педагогів-початківців, для яких має розпрацьовану дієву адаптаційну програму.

ОР – Школа підтримує розвиток педагогічних здібностей педагогів-початківців.

РВП – Школа не створює достатніх умов для розвитку педагогічних здібностей педагогів-початківців.

НР – Школа не створює умов для розвитку педагогічних здібностей педагогів-початківців.

124. Із госпітацій: оцінювання викладання педагогів-початківців.
- Під час викладання педагога-початківця проявляється позитивний вплив методичного ведення «досвідченішого» колеги.
125. Із розмов із керівництвом школи: яка система підтримки педагогів-початківців.
- Розмова з керівництвом школи окреслює, наскільки пропрацьована система підтримки педагогів-початківців: чи має педагог-початківець педагога-наставника, скільки часу підтримують педагога-початківця, систематично чи випадково тощо.
126. Із розмови з педагогами-початківцями: чи отримують вони підтримку для розвитку своїх педагогічних здібностей із боку керівництва школи або й інших педагогів (наприклад, чи мають призначеного педагога-наставника або ментора), яка ця підтримка. Чи вважають цю підтримку достатньою та ефективною.
- Під час розмови педагог-початківець наводить приклади конкретних навичок, які він отримав від педагога-наставника.
 - Реалізовані взаємні госпітації педагога-початківця та педагога-наставника.
 - Підтримка педагога-початківця систематична, має зворотний зв'язок, її оцінюють.
127. Із розмов із педагогами: чи керівництво школи підтримує педагогів-початківців і в який спосіб.
- Чи призначений педагог-наставник (або ментор). Чи опрацьована та оцінена програма адаптації.
 - Чи мав педагог-початківець можливість госпітувати колег, які мають якісні результати тощо.
128. У випадках, коли інші попередні з'ясування вказують на можливі проблеми, на основі вибіркового оцінювання документації школи: записи з

госпітацій, записи педагога-наставника, документи про підвищення кваліфікації тощо.

- У документах школи можна перевірити факти, виявлені під час госпітації, та інформацію від керівництва школи і педагогів.

2.4 КЕРІВНИЦТВО ШКОЛИ НАМАГАЄТЬСЯ ЗАБЕЗПЕЧИТИ ОПТИМАЛЬНІ МАТЕРІАЛЬНІ УМОВИ ДЛЯ НАВЧАННЯ ТА ТУРБУЄТЬСЯ ПРО ЇХНЄ ЦІЛЬОВЕ ВИКОРИСТАННЯ.

Керівництво школи систематично оцінює стан матеріальних умов для навчання.

ОР – Керівництво школи оцінює стан матеріальних умов для навчання.

РВП – Керівництво школи оцінює стан матеріальних умов для навчання лише нерегулярно або частково.

НР – Керівництво школи не оцінює стан матеріальних умов для навчання.

129. На основі порівняння власних з'ясуваннях про стан матеріальних умов із станом, заявленим керівництвом школи.
- *Стан шкільного приладдя, дидактичної техніки та іншого обладнання відповідає заявленій дійсності.*
 - *Основою є огляд школи, госпітації та розмова після госпітації, із яких іноді помітна чітка невідповідність кількості шкільного приладдя, дидактичної техніки та іншого обладнання і його ефективного використання під час навчання.*
130. Із розмов із керівництвом школи: чи існує система оцінювання матеріальних умов, які її основні елементи. Чи керівництво школи не цікавиться матеріальними умовами, лише коли реагує на актуальні потреби або проблеми. Ефективність системи узагальнення вимог педагогів та прийняття рішення про пріоритети, відповідність покупок намірам концепції.
- *Із відповіді на запитання, як керівництво школи з'ясовує вимоги педагогів щодо придбання дидактичного матеріалу та за якими правилами приймає рішення про їхнє придбання, впливає, чи прийняття таких рішень системне і оновлення матеріальної бази виходить із концепції та намірів школи.*
131. Із розмов із педагогами чи іншими працівниками: чи можуть вони у відповідному обсязі брати участь в оцінюванні матеріальних умов, наскільки ефективний їхній внесок.
- *Із протоколів засідань методичних об'єднань впливає, чи вони обговорюють стан приладдя, вносять вимоги щодо заміни та придбання необхідного дидактичного матеріалу.*
132. Із висновку анкетування серед педагогів: яка їхня думка щодо стану матеріального приладдя.
- *Потрібно його узгодити з дійсністю, яку спостерігають: педагоги часто скаржаться на нестачу дидактичних технічних засобів, але не використовують наявні.*

133. Із аналізу наявних оцінювальних матеріалів школи (результати опитувань, призначених для батьківської громадськості, учнів).

134. У випадках, коли інші попередні з'ясування вказують на можливі проблеми, на основі вибіркового оцінювання документації школи: дані про матеріальне обладнання вказані лише відповідно до актуальних потреб чи проявляються елементи систематичності.

Відповідно до концепції розвитку школи та у співпраці зі засновником активно забезпечує такий стан матеріальних умов, який уможливить освіту кожному учневі згідно з його індивідуальними освітніми потребами.

ОР – Відповідно до концепції розвитку школи та у співпраці зі засновником намагається забезпечити такий стан матеріальних умов, який уможливить освіту кожному учневі згідно з його індивідуальними освітніми потребами.

РВП – Школа лише в деяких сферах забезпечує матеріальні потреби, які уможливають освіту кожному учневі згідно з його індивідуальними освітніми потребами.

НР – Керівництву довготривало не вдається забезпечити матеріальні потреби, які уможливають освіту кожному учневі згідно з його індивідуальними освітніми потребами.

135. Із огляду школи та спостережень під час інспекції та госпітацій: із просторових умов, обладнання школи, класів, кабінетів, використання шкільного приладдя, дидактичної техніки, робочих матеріалів та підручників зрозуміло, що школа пристосовує навчальний процес до індивідуальних потреб учня.

- *У школі/класах створені зони для індивідуальної роботи з учнями.*
- *Школа купує приладдя/дидактичний матеріал не лише на підставі рекомендацій освітнього консультативного органу, а й із власної ініціативи після оцінювання потреб. Педагоги вміють працювати з ним і насправді його використовують під час навчання.*
- *Під час госпітацій зрозуміло, що учні звикли користуватися різним дидактичним матеріалом, вважають це пересічною складовою навчання.*
- *Школа має не лише добре обладнані комп'ютерні класи, а й ефективну систему їхнього використання, включаючи підтримку навчання з предметів, які не є частиною предмету інформаційно-комунікаційні технології. Школа дозволяє учням використовувати інформаційно-комунікаційні технології також під час перерв.*
- *Педагоги використовують дидактичну техніку не лише для простої ілюстрації поясненого матеріалу, наприклад, у формі розлогої презентації, а й за допомогою техніки можуть відповідно та ефективно підтримувати навчання в різних частинах уроку.*
- *Педагоги спонукають учнів до ефективного використання технологій (робота з інформацією через мобільні телефони або учнівські планшети тощо).*

136. Із розмов із керівництвом школи та педагогами школи та зі співставлення відповідей директора та педагогів у анкетах: задоволеність кількістю та якістю навчальних матеріалів, матеріально-технічним обладнанням школи, рівнем

робочої бази та простору для навчання з акцентом на підтримку навчання кожного учня.

- *Матеріальна база оновлюється випадково або цілеспрямовано та систематично.*
- *Педагоги знають обладнання кабінетів або наводять приклади його активного використання. Дидактичний матеріал доступний усім.*
- *Стан навчального матеріалу з окремих предметів суттєво відрізняється, без відповідності до профілю школи, наприклад, директор школи викладає фізику, кабінет фізики має дороге обладнання, на відміну від інших кабінетів.*

137. Із оцінювання виконання концепції школи щодо забезпечення матеріальних умов для навчання кожного учня відповідно до його індивідуальних потреб.

- *Матеріальні умови забезпечені відповідно до концепції, вони якісні, їх ефективно використовують із цією метою.*
- *Матеріальні умови відповідають профілю школи (наприклад, чи школа з розширеним викладанням іноземної мови має мовні лабораторії).*

138. Із вибіркового оцінювання документації школи: як відображені умови школи (у концепції, шкільній навчальній програмі, річному звіті про діяльність школи, самооцінюванні школи, якщо таке проводиться) або з документації про управління школою, документів про участь школи в проєктах.

- *У документації школи можна знайти інформацію про те, як підтримується матеріальний розвиток школи та який це має вплив на підтримку учнів: чи купують дидактичний матеріал, який матеріал купують, дидактична техніка тощо.*

Керівництво школи активно намагається підтримувати добрий технічний стан школи, матеріальні умови навчання та їхнє регулярне покращення.

ОР – Керівництво школи намагається підтримувати добрий технічний стан школи та матеріальні умови навчання.

РВП – Керівництву школи не вдається підтримувати в повному обсязі технічний стан школи, матеріальні умови лише частково відповідають потребам навчання.

НР – Технічний стан школи та матеріальні умови не відповідають потребам навчання.

139. Із власних висновків під час інспекції (з огляду школи, розмов та госпітацій): оцінювання технічного стану будівлі, навчальних кабінетів та загальних приміщень (наскільки це можливо), обладнання навчальним матеріалом та дидактичною технікою, їхня доступність та рівень ефективного використання, естетичне стимулювання середовища; або ж ефективність управління технічними працівниками (технічний стан та рівень прибирання).

- *Використання дидактичної техніки підтримується й персонально (наприклад, координатор або адміністратор інформаційно-комунікаційних технологій).*
- *Під час інспекції очевидно, що технічний персонал, який відповідає за технічне обслуговування та прибирання, працює ретельно, що підтверджено розмовами з педагогами, учнями або керівництвом «технічного сектору».*

140. Із розмов із керівництвом школи: яку має систему праці в галузі матеріальних умов та які результати.
- Під час розмови директор школи зазначить, як він відстежує та контролює матеріальні умови або яких вживає заходів.
 - Система управління технічними працівниками веде до якісних результатів.
 - Керівництво школи має загальну картину про ефективність використання матеріальних умов, контролює доцільність їхнього використання (дидактичної техніки, дидактичного матеріалу, спеціалізованих кабінетів, лабораторій, майстерень тощо).
141. Із розмов із працівниками школи: як оцінюють стан у сфері матеріальних умов.
- Педагоги вказують, який дидактичний матеріал використовують, як доглядають за ним та як його оновлюють.
142. У разі недоліків із вибіркового оцінювання документації школи: чи цю сферу відстежують концептуально, наскільки ефективно вирішують проблеми, чи ефективно використовують різні джерела фінансування тощо.
- Школа ефективно залучена до проєктів і їй вдається підвищувати якість матеріальних умов відповідно до ШНП, доцільно їх використовує навіть і після закінчення проєкту, а не лише в період обов'язкового терміну.

2.5 КЕРІВНИЦТВО ШКОЛИ ПРИДІЛЯЄ УВАГУ ОСОБИСТОМУ ПРОФЕСІЙНОМУ РОЗВИТКУ.

Керівництво школи має план особистого менеджерського та педагогічного розвитку, який довготривало реалізує і який ефективно впливає на якість управління школою. Його складовою є діяльність, пов'язана з обміном досвідом з іншими школами схожого типу.

ОР – Керівництво школи має план особистого менеджерського та педагогічного розвитку, який довготривало реалізує. У межах можливостей реалізує діяльність, пов'язану з обміном досвідом з іншими школами схожого типу.

РВП – Керівництво школи нерегулярно здійснює роботу, що сприяє його професійному розвитку, проте це не покриває в потрібному обсязі сферу менеджерського та педагогічного ведення. Лише частково приділяє увагу обміну досвідом з іншими школами схожого типу, таку діяльність веде несистематично.

НР – Керівництво школи професійно розвивається лише навмання або взагалі не розвивається. Не робить нічого, що пов'язано з обміном досвідом з іншими школами схожого типу.

143. Із власного оцінювання під час інспекції, доповненого розмовою з керівництвом школи: чи проявляється його професійний розвиток у життєдіяльності школи та якості управління та в який спосіб.
144. Із розмов із керівництвом школи: чи має розроблений план власного розвитку, чи відповідає концептуальним намірам та цілям навчання, який рівень обміну досвідом з іншими школами подібного типу.
- *Керівництво школи активно відстежує, наприклад, нові тенденції в освіті та використовує їх у педагогічному процесі.*
 - *Приділяє увагу особистому розвитку (ролі керівного працівника, стилям ведення людей, труднощам у веденні людей), навичкам ментора (колегіальна підтримка в професійному розвитку, впровадження менторства в діяльність школи), веденню та управлінню змінами, яке забезпечує підвищення якості педагогічного процесу.*
145. У випадках, коли інші попередні з'ясування вказують на можливі проблеми, із вибіркового оцінювання документації школи: доречність та ефективність навчальної діяльності (чи пов'язана вона з потребами школи, концептуальними намірами та освітніми цілями), черпання нових стимулів та досвіду та їхнє застосування в управлінні школою.
- *У документації школи (персональна документація, протоколи з нарад, річні звіти про діяльність школи, звіти з проєктів тощо) ми знайдемо інформацію про конкретні освітні заходи або ж приклади співпраці зі школами-партнерами.*

3 ЯКІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ

3.1 ПЕДАГОГИ – КВАЛІФІКОВАНІ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЦІЄЇ ПРАЦІ ТА ФАХОВО ЗДАТНІ Й ПРОФЕСІЙНО ПІДХОДЯТЬ ДО СВОЄЇ РОБОТИ.

Педагоги відповідають вимогам щодо професійної кваліфікації відповідно до закону; свою професійність, так само як і решту законних вимог, можуть підтвердити відповідними документами.

ОР – Педагоги відповідають вимогам щодо професійної кваліфікації відповідно до закону, навчаються або підпадають під виняток, дозволений законом (вік та стаж); свою професійність, так само як і решту законних вимог, можуть підтвердити відповідними документами.

РВП – Деякі педагоги не відповідають вимогам щодо професійної кваліфікації відповідно до закону, не навчаються або не підпадають під виняток, дозволений законом (вік та стаж); ті педагоги, які відповідають фаховій кваліфікації, можуть її підтвердити, так само як і решту законних вимог, відповідними документами.

НР – Більшість педагогів не відповідають вимогам щодо професійної кваліфікації відповідно до закону або інших законних вимог, або ж не можуть ці вимоги підтвердити необхідними документами.

146. Із власного оцінювання: дотримання вимог професійної кваліфікації на підставі персональної документації школи (документи про найвищу здобуту освіту та інші правові вимоги щодо передумов для ведення педагогічної діяльності).

Із доступних документів та індивідуальних висловлювань педагогів видно, що свою фаховість вони активно використовують для виконання якісної роботи з учнями.

ОР – Із доступних документів та індивідуальних висловлювань педагогів видно, що свою фаховість вони вважають важливою передумовою для виконання якісної роботи з учнями.

РВП – Із індивідуальних висловлювань педагогів та доступних документів видно, що не всі педагоги вважають фаховість важливою передумовою для виконання якісної роботи з учнями.

НР – Із індивідуальних висловлювань педагогів та доступних документів видно, що більшість педагогів не вважає фаховість важливою передумовою для виконання якісної роботи з учнями.

147. Зі спостережень під час госпітації та на основі розмов після госпітації: чи педагоги використовують свою фаховість та вважають її важливою.
- На уроках використовують ефективні дидактичні процедури.
 - Фаховий зміст уроків на відповідному рівні.

- *Із розмов видно значення, яке педагоги надають своїй фаховості та пов'язаній із нею подальшій освіті для потреб якісної роботи з учнями, що відповідає якості госпітованого уроку.*
148. *Із оцінювання на основі розмов із педагогами та розмови з керівництвом школи.*
- *Педагоги вважають фаховість (не тільки предметну, а й педагогічну) та її підвищення однією з ключових умов для покращення результатів навчання у даній спеціальності.*
149. *Із власного оцінювання: робота школи з урахуванням використання фаховості педагогів.*
- *Педагоги знають і розвивають потенціал та індивідуальність кожного учня (виходять із педагогічної діагностики, досягнутих результатів, характеру стану сім'ї тощо).*
 - *Активно формують можливості для розвитку самостійності та особистого прийняття рішень учнями (проектна діяльність, створення учнями презентацій, вибір навчального матеріалу для розширення знань тощо), ведуть учнів до пошуку різних шляхів рішення, або ж, враховуючи спеціальність та оцінювання ефективності запропонованих учнівських рішень, з'ясування результатів відповідне (адекватна складність завдань, відповідність шкільній навчальній програмі).*
 - *Педагоги використовують свою фаховість і для соціального розвитку учнів.*
 - *Свою фаховість використовують для підготовки учнів до різних змагань.*

Ставляться до своєї роботи професійно, здатні вести з учнями та їхніми батьками довготривалий та конструктивний діалог.

ОР – Ставляться до своєї роботи професійно, здатні вести з учнями та їхніми батьками конструктивний діалог.

РВП – Деякі педагоги не ставляться до своєї роботи професійно (працюють навмання та непрофесійно) або не здатні вести з учнями та їхніми батьками конструктивний діалог.

НР – Педагоги ставляться до своєї роботи навмання та непрофесійно, часто не здатні вести з учнями та їхніми батьками конструктивний діалог.

150. *Із власного спостереження: як педагоги впливають на учнів, як вони ставляться до учнів чи законних представників.*
- *З боку педагогів професійна взаємодія між педагогами та учнями на уроці та перервах, або між педагогами та законними представниками.*
 - *Вони підтримують дисципліну учнів завдяки партнерському та послідовному підходу.*
151. *Із розмови із педагогами, спрямованої на їхній досвід та підхід до вирішення проблемних ситуацій у школі.*
- *Із якими проблемними ситуаціями стикалися, як їх вирішували та як про них говорять.*

3.2 ПЕДАГОГИ ПІД ЧАС КОМУНІКАЦІЇ З ДІТЬМИ, БАТЬКАМИ ТА КОЛЕГАМИ ПОСЛІДОВНО СПІЛКУЮТЬСЯ ПРИВІТНО ТА З РЕСПЕКТОМ.

Педагоги спілкуються з учнями ввічливо та дружньо. Професійно реагують на соціальні, емоційні, когнітивні та фізичні потреби окремих учнів.

ОР – Педагоги спілкуються з учнями ввічливо та дружньо. Професійно реагують на соціальні, емоційні, когнітивні та фізичні потреби окремих учнів.

РВП – Педагоги не завжди спілкуються з учнями ввічливо. У деяких випадках не реагують делікатно на соціальні, емоційні, когнітивні та фізичні потреби окремих учнів.

НР – Педагоги в багатьох випадках не спілкуються з учнями ввічливо. У низці випадків не реагують делікатно на соціальні, емоційні, когнітивні та фізичні потреби окремих учнів.

152. Із власної інформації отриманої під час госпітації: якість комунікації педагогів з учнями.

- Педагоги ввічливо спілкуються з учнями, включаючи звертання до них (стиль спілкування відповідає конкретному середовищу).
- Добре працюють із силою голосу.
- Професійно та тактовно реагують на потреби окремих учнів.
- Є добрим взірцем для учнів завдяки своєму ввічливому та партнерському спілкуванню.
- Можуть доречно корегувати небажаний спосіб спілкування учнів.
- Педагоги можуть професійно впоратися з можливими проявами негативних емоцій учнів.

153. Із власного спостереження: підхід педагогів до учнів під час реального функціонування школи (під час перерв у класах, на коридорах та інших приміщеннях школи).

- Педагоги спілкуються з учнями ввічливо та приязно й у позаурочний час, комунікація педагогів у всіх ситуаціях, включно з напруженими ситуаціями в емоційному чи іншому плані, є професійною.

154. Із можливого оцінювання документації, яка підтверджує спосіб спілкування педагогів з учнями та законними представниками (наприклад, інформаційна система школи, учнівські щоденники).

- Оцінювання інформації та кількості дисциплінарних заходів (наприклад, зауваження) для законних представників зі щоденників.

Прислухаються до учнів та проявляють доброзичливість, інтерес та повагу до кожного учня.

ОР – Прислухаються до учнів та проявляють повагу до кожного учня.

РВП – До учнів прислухаються, але проявляють повагу лише до деяких учнів або лише у деяких ситуаціях.

НР – До учнів прислухаються лише мінімально і повагу до них радше не проявляють.

155. Із власної інформації, отриманої під час госпітації та спостереження за реальним функціонуванням школи (під час перерв): якість поведінки та ставлення педагогів до учнів.

- Педагоги ставляться до учнів не лише з позиції формального авторитету, прислухаються до учнів, тобто вони «чують» саме те, що учень хоче сказати; комунікація педагогів з учнями не має ознак маніпуляцій, негативного очікування чи образливого підходу.

156. Із власного спостереження за реальним функціонуванням школи (під час перерв у класах, на коридорах та інших приміщеннях школи).

- Педагоги віддають перевагу поясненням, а не наказам та заборонам.
- Ведуть учнів до відповідальності за рішення про свою поведінку та усвідомлення, що кожне рішення пов'язане з наслідком.
- Із комунікації видно, що педагоги зацікавлені у веденні учнів до формування якісної системи цінностей.

Педагоги поводяться з батьками учнів, колегами та іншими членами громади з респектом.

ОР – Педагоги поводяться з батьками учнів, колегами та іншими членами громади з респектом.

РВП – Крім певних винятків, педагоги поводяться з батьками учнів, колегами та іншими членами громади з респектом.

НР – У деяких випадках педагоги поводяться з батьками учнів, колегами та іншими членами громади без респекту.

157. Із проведених розмов із педагогами, зосереджених на зустрічі педагогів із законними представниками учнів, та з можливого власного оцінювання змісту перебігу цих зустрічей із наявної документації школи.

- Педагоги обирають адекватні засоби спілкування, очевидні їхні зусилля спільно знаходити рішення проблем та альтернативні варіанти, підхід до вирішення проблем індивідуальний.
- Зустрічі із законними представниками не формальні та авторитарні (наприклад, протоколи зустрічей завжди особливі для кожного випадку).

158. На основі зовнішнього або внутрішнього оцінювання внутрішнього клімату школи, із ведених документів: співпраця школи та законних представників і їхнє взаємне інформування (наприклад, із письмового спілкування через учнівські щоденники чи інформаційну систему).

- Комунікація всіх учасників базується на можливості представити свої думки та рішення, обговорити їх.
- Комунікація також базується на готовності всіх залучених учасників розглянути причини запропонованих рішень.
- Комунікація між педагогами, між педагогами та законними представниками, педагогами та учнями партнерська, учасники виявляють повагу один до одного.

159. Зі скарг, пов'язаних із неякісною комунікацією педагогів зі законними представниками.

Свою власною поведінкою моделюють та підтримують просоціальну поведінку.

ОР – Більшість педагогів власною поведінкою моделюють та підтримують просоціальну поведінку.

РВП – Лише менша частина педагогів власною поведінкою моделює та підтримує просоціальну поведінку.

НР – Педагоги власною поведінкою не стимулюють розвиток просоціальної поведінки.

160. Із реалізованих розмов із педагогами та можливих доповнень, наприклад, про власне оцінювання наданих протоколів із годин класного керівника та зі засідань шкільних органів самоврядування учнів.

- Педагоги надають підтримку та допомогу учням, якщо потрібно (у вирішенні проблем у навчанні, відносинах тощо).
- Педагоги емпатичні: те, що один учень не вважає проблемою, інший учень може сприймати як проблему, а педагоги можуть це розпізнати.
- Педагоги доречно реагують на випадки неадекватної поведінки серед однокласників.
- Педагоги доречно реагують на висновки засідань шкільних органів самоврядування.

3.3 ПЕДАГОГИ АКТИВНО СПІВПРАЦЮЮТЬ, ПІДТРИМУЮТЬ ОДИН ОДНОГО ТА НАДАЮТЬ ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК.

Педагоги між собою формують, підтримують та утримують колегіальні взаємини та взаємоповагу. Довготривало активно співпрацюють, ефективно діляться знаннями, використовують і форми взаємних госпітацій із метою покращити якість освіти, яка надається. Проблеми, які виникають, систематично вирішуються, командна співпраця ефективна.

ОР – Педагоги між собою, у більшості випадків, формують, підтримують та утримують колегіальні взаємини та взаємоповагу. Активно співпрацюють, ефективно діляться знаннями, використовують і форми взаємних госпітацій із метою покращити якість освіти, яка надається. Проблеми, які виникають, вирішуються, командна співпраця ефективна.

РВП – Лише менша частина педагогів між собою формує, підтримує та утримує колегіальні взаємини та взаємоповагу й активно співпрацює. Педагоги діляться знаннями лише навмання, взаємні госпітації – одиничні, співпраця має обмежений вплив на покращення якості освіти, яка надається. Проблеми, які виникають, вирішуються не завжди доречним способом, командна співпраця охоплює лише частину педагогів і не завжди ефективна.

НР – Педагоги між собою формують та утримують радше формальні взаємини, у багатьох випадках не проявляють взаємоповаги. Педагоги співпрацюють та діляться знаннями лише формально та цілеспрямовано; не використовують форми взаємних госпітацій, їхня співпраця не сприяє покращенню якості освіти, яка надається. Більшість педагогів не працює в команді, проблеми, які виникають, у багатьох випадках не вирішуються.

161. Із власного спостереження та розмов із педагогами і керівництвом школи, спрямованих на взаємовідносини в педагогічному колективі.
- *Педагоги співпрацюють між собою у тих видах діяльності, які сприяють підвищенню якості навчання.*
 - *Педагоги усвідомлюють важливість співпраці для досягнення мети.*
 - *Педагоги визнають, що співпраця не означає те саме, що і дружні відносини, і належить до доброї культури школи.*
162. Із розмов із педагогами та керівництвом школи, спрямованих на здійснення взаємних госпітацій та проведення спільних освітніх заходів для всього педагогічного колективу.
- *Педагоги вважають взаємні госпітації корисними.*
 - *Обмінюються досвідом, наприклад, щодо роботи в конкретному класі та її результатами.*
 - *Усі викладачі певного класу знають про проблеми, які є в цьому класі, обмінюються досвідом щодо успішного та невдалого рішення цих проблем, спільно визначають кроки для їхнього ефективного вирішення та дотримуються їх.*
163. Із розмов із педагогами та можливим доповненням вибіркового оцінювання протоколів засідань педагогічної ради, методичних об'єднань та оцінювання відповідей педагогів із проведеного анкетування під час інспекції.
- *Педагоги співпрацюють не лише формально та в обов'язкових сферах (підручники, організаційні питання).*
 - *Педагоги (не лише в межах одного кабінету, однієї предметної комісії тощо) діляться конкретною інформацією про якість навчання (навчальний процес, методи досягнення якісних результатів), разом шукають методи вдосконалення та діляться досвідом щодо їхньої ефективності.*
 - *Обмін досвідом, спільне планування навчання та розмови про учнів не лише відбуваються іноді або під час педагогічних нарад, але такі розмови цілеспрямовано планують.*
 - *Співпрацю педагогів планують і потім рефлексують.*
164. Із власного оцінювання: реалізоване проєктне навчання та інші спільні заходи в школі та поза нею.
- *Проєкти, до яких залучена вся школа та які вимагають командної співпраці педагогів, кількість педагогів, які залучаються до командної співпраці.*
165. Із власного оцінювання наданих результатів анкетного дослідження, зосереджених на якості співпраці і проведених школою або іншими суб'єктами, із розмов із педагогами.
166. Взаємовідносини педагогів якісні (зверніть увагу на інформативну цінність анкетувань, особливо тих, які провела школа), скільки педагогів брало участь в

опитувальному дослідженні, чи відповідають результати анкетувань тому, що зазначають педагоги під час розмов.

3.4 ПЕДАГОГИ ПІДТРИМУЮТЬ РОЗВИТОК ДЕМОКРАТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ЗААНГАЖОВАНОСТІ.

Педагоги підтримують розвиток демократичних цінностей та громадянських компетенцій учнів за допомогою залучення їх до прийняття рішень про речі, які їх, учнів, стосуються, та надають їм можливість висловити власну думку.

ОР – Педагоги намагаються розвивати демократичні цінності та громадянські компетенції учнів за допомогою пошуку та випробування нових шляхів, як залучити учнів до прийняття рішень про речі, які їх стосуються, і як їм надати можливість висловити власну думку.

РВП – Лише частина педагогів намагається розвивати демократичні цінності та громадянські компетенції учнів, але навмання та вибірково шукає шляхи, як залучити учнів до прийняття рішень про речі, які їх стосуються, і як їм надати можливість висловити власну думку, хоча б формально.

НР – Лише деякі педагоги приділяють увагу важливості розвитку демократичних цінностей та громадянських компетенцій учнів, але їхні намагання несистематичні, вони не знають шляхів, як залучити учнів до прийняття рішень про речі, які їх стосуються, і як їм надати можливість висловити власну думку.

167. Із власного спостереження під час госпітації, спрямованого на організаційні форми навчання, взаємну комунікацію та поведінку педагогів і учнів.

- *Включення видів роботи, за яку учні несуть відповідальність (кооперація під час виконання різних завдань у групі), цю роботу при потребі педагоги відповідно спрямовують.*

168. Із подальших розмов із учнями, із розмов із педагогами після госпітації та з оцінювання відповідей з анкет, які заповнювали під час інспекції.

- *Викладачі підтримують участь учнів у житті школи.*
- *Викладачі використовують види роботи, орієнтовані на соціальний та громадянський розвиток учнів.*
- *Учні залучені до прийняття рішень із питань, які їх стосуються, але не лише у формі «що ми хочемо», але й у формі «що ми можемо і готові зробити для того, що ми хочемо».*
- *Учні отримують простір для представлення та обґрунтування своєї думки з питань, які їх стосуються, та простір для представлення запропонованих рішень, між педагогами та учнями розподілена відповідальність за окремі завдання тощо.*

169. Із власного оцінювання запропонованих оглядів та результатів організованих акцій та проєктів школи.

- *Педагоги підтримують розвиток демократичних цінностей та громадянських компетенцій учнів у різних сферах, наприклад, у сфері екології, турботи про середовище школи чи населеного пункту, у різних волонтерських рухах чи у сфері охорони здоров'я.*

Своїм підходом до учнів систематично підтримують розвиток їхньої відповідальності, самостійності та самоконтролю.

ОР – Своїм підходом до учнів підтримують розвиток їхньої відповідальності, самостійності та самоконтролю.

РВП – У деяких ситуаціях своїм підходом до учнів обмежують розвиток їхньої відповідальності, самостійності та самоконтролю.

НР – Своїм підходом до учнів радше обмежують розвиток їхньої відповідальності, самостійності та самоконтролю.

170. Із розмов із педагогами та керівництвом школи, доповнених оцінюванням можливих висновків щодо висловлювань і поглядів учнів та органів самоврядування школи.

- *Учням надають простір для самовираження, відповідальності за свої рішення (наприклад, участь учнів у формуванні правил певної діяльності, учні мають під «наглядом педагога» простір для самоконтролю та взаємоконтролю щодо дотримання цих правил; педагог вчасно відчуває потребу втрутитися).*
- *Адекватний рівень повноважень, делегованих учням, та складність пов'язаних із ними вимог, що ведуть до підвищення самостійності учнів та їхньої самооцінки.*
- *Викладачі не забороняють використовувати мобільні телефони в школі, навпаки, вчать учнів ефективно та відповідально користуватися цими пристроями, наприклад, під час навчання.*

171. Із розмов із керівництвом школи та педагогами про залучення учнів школи до місцевих, районних чи обласних заходів.

- *Педагоги підтримують ідеї та заходи, які пропонують учні, наприклад, покращення середовища школи та презентація робіт учнів (учні залучені до оздоблення школи, приймають рішення про презентацію робіт у визначеному для цього місці тощо).*
- *Педагоги підтримують учнів у заходах, які є складовою життя населеного пункту (представлення школи громадськості, співпраця між школами в населеному пункті, робота старших учнів із новими – патронат, участь учнів у волонтерських заходах тощо).*

Педагоги проявляють демократичну свідомість своєю поведінкою.

ОР – Педагоги проявляють демократичну свідомість своєю поведінкою.

РВП – Іноді педагоги проявляють недемократичні погляди чи недемократичну свідомість своєю поведінкою.

НР – Проявляють недемократичні погляди чи недемократичну свідомість.

172. Із власного спостереження, розмов із педагогами та на основі іншої достовірної інформації (наприклад, скарг, статей у пресі тощо) можна доказати прояви демократичної свідомості педагогів (погляди, принципи, висловлювання педагога під час педагогічного процесу).

- *Основним матеріалом є погляди, принципи, висловлювання педагога під час педагогічного процесу, тобто під час взаємодії з учнями та, можливо, під час взаємодії зі шкільним інспектором.*
- *Зазвичай помітні суттєво негативні або надзвичайно позитивні прояви вчителів, але можна спостерігати і в більш незначних моментах (наприклад,*

педагог дозволяє учню домовитися, навіть якщо він висловлює неправильну думку).

3.5 ПЕДАГОГИ АКТИВНО СПІВПРАЦЮЮТЬ НА ОСОБИСТОМУ ПРОФЕСІЙНОМУ РОЗВИТКУ.

Педагоги регулярно оцінюють свою роботу.

ОР – Педагоги оцінюють свою роботу, хоча й нерегулярно або за вказівкою керівництва школи.

РВП – Педагоги оцінюють свою роботу лише в окремих випадках.

НР – Більшість педагогів не оцінює свою роботу.

173. Із проведених розмов із педагогами та результатів госпітацій, зосереджених на здатності педагогів рефлексувати якість своєї роботи (викладання, результати).

- *Педагоги здатні рефлексувати, передусім, перебіг навчання (доречність застосованих методів у зв'язку з результатами навчання учнів та їхньою успішністю) або самостійно, або лише за участі досвідченіших колег (менторів), наприклад, застосовуючи взаємну госпітацію.*

174. Із проведених розмов із педагогами, спрямованих на саморефлексію їхньої праці та її подальші наслідки, наприклад, відображення у плані особистого розвитку.

- *Педагоги на основі саморефлексії можуть ідентифікувати свої освітні потреби з метою покращення навчання.*
- *Педагоги активно шукають освітні пропозиції, які задовольнили б їхні потреби, що впливають із рефлексії.*

Вони активно підходять до свого професійного розвитку, регулярно беруть участь у курсах та семінарах для доповнення своєї освіти та професійних здібностей. Цілеспрямовано використовують і самоосвіту та різноманітні ефективні форми передачі досвіду.

ОР – Більшість педагогів активно підходить до свого професійного розвитку. За рекомендацією керівництва школи або ж із власної ініціативи беруть участь у курсах та семінарах для доповнення своєї освіти та професійних здібностей. Більшість педагогів використовує й самоосвіту та різноманітні ефективні форми передачі досвіду.

РВП – Педагоги швидше пасивно ставляться до свого професійного розвитку. Лише частина педагогів за рекомендацією керівництва школи чи інколи з власної ініціативи бере участь у курсах та семінарах для доповнення своєї освіти та професійних здібностей. Лише мала частина педагогів використовує самоосвіту, ефективні форми передачі досвіду переважно не використовує.

НР – Педагоги швидше пасивно ставляться до свого професійного розвитку. Лише винятково та за прямою вказівкою керівництва школи беруть участь у курсах та семінарах для доповнення своєї освіти та професійних здібностей. Лише винятково педагоги використовують самоосвіту та різні форми передачі досвіду.

175. Із проведених розмов із педагогами та оцінювання відповідей в анкетних опитуваннях під час інспекції.

- Педагогічні працівники зацікавлені в подальшому розвитку власних професійних та особистих передумов і усвідомлюють важливість післядипломної освіти в цих сферах, спираючись на зворотний зв'язок колег або власну рефлексію.

176. Із розмов із педагогами та керівництвом про професійний розвиток педагогів або з оцінювання вибраної документації школи (наприклад, портфоліо професійного розвитку педагогів, плани підвищення кваліфікації педагогічних працівників, огляди завершених навчань тощо). Навчання може бути не лише в акредитованій інституції, частиною професійного розвитку є й відвідування іншої школи для обміну досвідом, участь у робочих групах в межах регіону, відвідування якогось центру колегіальної підтримки тощо.

- Післядипломна освіта педагогів корисна для розвитку їхніх педагогічних навиків, крім того, ця освіта респектує не лише нові тенденції, а й потреби педагогів, які виходять із результатів учнів, яких вони навчають.
- Спрямовання освіти педагога також впливає й з оцінки якості його роботи під час госпітації.
- Післядипломна освіта педагогів, передусім, неперервна, для того, щоб педагог заглибився в проблему (ніхто не є фахівцем у всьому).

Цікавляться новими тенденціями й отримані знання ефективно застосовують у викладанні.

ОР – Цікавляться новими тенденціями й отримані знання намагаються використати у викладанні.

РВП – Лише окремі педагоги цікавляться новими тенденціями й отримані знання намагаються використати у викладанні.

НР – Педагоги не цікавляться новими тенденціями, у викладанні використовують лише традиційні знання, свої викладацькі підходи не оновлюють.

177. Із власного спостереження під час госпітації, спрямованого, зокрема, на ефективне навчання.

- Викладачі використовують різні ефективні методи під час навчання.
- Інформаційні технології ефективно використовують педагоги та учні.
- Принципи формувального оцінювання, що використовують, ефективні, продумані та застосовуються довгостроково.
- Зі спостережень видно, що учні звикли до різних прийомів навчання.

178. Із розмов із педагогами після госпітації.

- Викладачі цікавляться інноваціями у дидактиці своїх дисциплін (наводять конкретні приклади, у якій сфері методично та професійно навчаються та як використовують на практиці отримані знання).

4 НАВЧАННЯ

4.1 ПЕДАГОГИ СИСТЕМАТИЧНО ОБДУМУЮТЬ ТА ГОТУЮТЬ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ЗНАНЬ, НАВИКІВ ТА ПОГЛЯДІВ, ЯКІ ВІДПОВІДАЮТЬ ЦІЛЯМ ОСВІТНІХ ДОКУМЕНТІВ ШКОЛИ ТА ІНДИВІДУАЛЬНИМ ПОТРЕБАМ УЧНІВ.

Навчання є продуманим та здійснюється відповідно до освітніх документів, на основі нинішніх знань та досвіду учнів з урахуванням їхніх специфічних потреб.

ОР – Навчання здійснюється відповідно до освітніх документів, на основі знань та досвіду учнів, які вони мають тепер, із урахуванням їхніх специфічних потреб.

РВП – Навчання здійснюється не завжди відповідно до освітніх документів, деякі педагоги при підготовці до навчання не виходять зі знань та досвіду учнів, які вони мають тепер, не враховують специфічні потреби учнів.

НР – Навчання не здійснюється відповідно до освітніх документів, більшість педагогів при підготовці до навчання не виходить зі знань та досвіду учнів, які вони мають тепер, та не враховує специфічні потреби учнів.

179. Із госпітацій та післягоспітаційних розмов впливає: педагоги планують навчання відповідно до навчальних основ у ШНП. Для планування використовують й інші матеріали, наприклад, часовий розклад для навчального матеріалу тощо.

- Під час підготовки до навчання педагоги використовують основи зі ШНП, відстежують наповнення очікуваних результатів та використовують виховні і навчальні стратегії.

180. Із госпітацій та післягоспітаційних розмов очевидно: педагоги мають достатньо інформації про актуальні знання, навички та специфічні потреби учнів, яку використовують для планування навчання.

- Педагоги регулярно з'ясовують знання та навички учнів, відстежують їхній прогрес та використовують цю інформацію під час підготовки до навчання.
- Педагоги відповідним чином зосереджують увагу на ефективних методах покращення досягнутих результатів (наприклад, тренування та повторення).

181. Із госпітацій видно: заплановане навчання реагує на актуальні знання та вміння учнів або ж на їхні попередні результати.

- Застосовані методи спрямовані на підвищення якості очікуваних навичок або знань у відповідь на попередні результати учнів.

Педагоги систематично формують в учнів мотивацію до навчання, розвивають усі складові освітніх цілей та заохочують учнів до критичного мислення. Перед учнями ставлять пристосовані та зрозумілі вимоги, знайомлять учнів із освітніми цілями та ведуть їх до власного оцінювання того, наскільки їм, учням, вдалося досягнути цих цілей.

ОР – Педагоги намагаються посилити в учнів мотивацію до навчання, розвивати всі складові освітніх цілей та заохочувати учнів до критичного мислення. Перед учнями ставлять пристосовані та зрозумілі вимоги, знайомлять їх із освітніми цілями та обговорюють, як досягти цих цілей.

РВП – Педагоги не намагаються посилити в учнів систематичну мотивацію до навчання, освітні цілі переважно спрямовані на досягнення фактологічних цілей, заохочення учнів до критичного мислення одиничне. Педагоги перед учнями ставлять вимоги відповідно до освітніх цілей, зрозумілість вимог, поставлених до учнів, не завжди перевіряється. Учні не завжди ознайомлені з освітніми цілями.

НР – Педагоги не мотивують учнів до навчання цілеспрямовано, під час навчання обмежуються лише фактологічними цілями, які часто не достатньо продумані, у навчанні практично немає заохочення учнів до критичного мислення. Вимоги, які ставлять до учнів, не завжди пристосовані для учнів і зрозуміло та послідовно сформульовані. Учні не ознайомлені з освітніми цілями.

182. Із госпітації або ж із післягоспітаційної розмови випливає: учнів мотивують до навчання.

- *Учні під час уроку проявляють інтерес до обговорюваних тем.*
- *Учні під час уроку активні, залучаються до навчання належним чином.*
- *Учні ініціативно виконують завдання до теми (наприклад, добровільні приклади, з'ясування інформації, надзвичайно якісно виконана самостійна робота).*

183. Із госпітацій, доповнених розмовою з педагогами, очевидно: мотивацію кожного учня вважають за одну зі своїх цілей.

- *Педагоги не пояснюють недостатні результати навчання низькою мотивацією учнів та відсутністю інтересу з боку сім'ї.*
- *Педагоги довготривало намагаються підвищувати якість методів роботи з учнями так, щоб їм вдавалося мотивувати кожного учня.*

184. Із госпітацій та розмов після госпітацій випливає: крім розвитку цілей знань та навичок, педагоги враховують також розвиток цілей поглядів та використовують відповідні можливості або цілеспрямовано їх створюють.

- *Педагоги доречно використовують види робіт, які сприяють розвитку цілей поглядів.*
- *Педагоги рефлексують можливості для розвитку цілей поглядів та доречно використовують їх (йдеться не лише про уроки громадянського виховання).*

185. Із госпітацій видно: педагоги цілеспрямовано розвивають в учнів критичне мислення за допомогою ефективних методів.

- *Педагоги використовують методи, які ведуть до оцінювання різних поглядів.*
- *Педагоги цінують різні шляхи вирішення цієї проблеми.*
- *Педагоги формують простір для учнів, в якому вони можуть висловлювати власну думку та предметно її відстоювати.*

186. На госпітованих уроках учні оцінюють самі себе або спільно з педагогом рівень досягнення освітньої цілі.

- *Педагоги під час або в кінці уроку неформально оціняють досягнення цілі на основі оцінювання результатів (учні разом із педагогом повторять навчальний матеріал, учні оціняють правильність своїх розрахунків тощо).*

- Педагоги орієнтуються не лише на активних учнів.
- Слабші учні також були успішні під час уроку та досягали освітньої цілі.
- Деякі учні оціняють результат своєї роботи під час уроку, оцінювання не формальне.

4.2 ПЕДАГОГИ ВИКОРИСТОВУЮТЬ ШИРОКИЙ СПЕКТР НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИХ СТРАТЕГІЙ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ.

Педагоги вибирають форми та методи навчання так, щоб вони відповідали визначеним цілям навчання, та формують позитивний клімат у класі, який сприяє навчанню. Навчання зрозуміле учням і добре проведене з погляду організації.

ОР – Педагоги намагаються вибирати форми та методи навчання так, щоб вони відповідали визначеним цілям навчання, та формують позитивний клімат у класі, який сприяє навчанню. Навчання зрозуміле учням і добре проведене з погляду організації.

РВП – Форми та методи навчання не завжди вибрані так, щоб вони відповідали визначеним цілям навчання, лише частина педагогів намагається створити позитивний клімат у класі, який сприяє навчанню. Навчання не завжди достатньо продумане та зрозуміле учням.

НР – Форми та методи навчання в більшості випадків не відповідають освітнім цілям, педагоги лише у виняткових випадках докладають зусиль, щоб підсилити позитивний клімат у класі, який сприяє навчанню. У більшості педагогів навчання не продумане та не зрозуміле учням – однотипне і/або погано проведене з погляду організації.

187. Із госпітацій та, можливо, із розмови впливає: вибрані форми організації навчання та методи навчання були ефективними для сформульованих цілей навчання.
- Використані методи ефективно підтримують навчання та активність учнів відповідно до цілі.
 - На уроках доречними методами створюються ситуації, що підтримують навчання учнів.
 - Учні (і слабші) засвоїли цільові навички або знання за допомогою використаних методів.
188. Із розмов впливає: педагоги вміють рефлексувати ефективність вибраних методів відповідно до цілей.
- Педагоги здатні рефлексувати ефективність вибраних методів і пропонувати ефективніші процедури відповідно до цілей.
 - Педагоги здатні оцінити ефективність застосованих процедур завдяки регулярному оцінюванню результатів навчання учнів.
189. На госпітованих уроках присутній позитивний клімат, що сприяє навчанню.
- Учні активні під час уроку, беруть участь у запропонованих видах роботи, учні не бояться висловити свою думку.
 - Педагог і учні зацікавлені у запропонованому навчальному наповненні.

190. Із госпітації та, можливо, з розмови очевидно: педагог добре організаційно запланував навчання і доречно та творчо реагує на неочікувані зміни в його перебігу.
- Педагог під час уроку доречно організував види роботи, щоб кожен учень досяг навчальної цілі.
 - Під час уроку доречно змінювалися різні методи навчання, які відповідали віку та можливостям учнів.
 - Темпом роботи педагоги керують відповідно до можливостей учнів, до цього темпу пристосовують організацію уроку й диференціюють навчання.
 - Педагог доречно використовує ситуації, які виникли, для навчання учнів (наприклад, помилки на дошці, ситуації, що виникли між учнями в класі).
191. Із реакцій учнів та вказівок педагогів на уроці очевидно: учні розуміють навчальний матеріал.

Під час навчання цілеспрямовано представлено різні методи та форми (наприклад, індивідуальна робота учнів, співпраця учнів у менших групах, спільна – фронтальна робота цілого класу). Педагоги пропонують учням види роботи, які підтримують відкриття, експерименти, постановку запитань, творчість, автономію та ініціативу кожного учня.

ОР – Під час навчання представлено різні методи та форми (наприклад, індивідуальна робота учнів, співпраця учнів у менших групах, спільна – фронтальна робота цілого класу), причому майже завжди успішно та цілеспрямовано. Педагоги намагаються запропонувати учням види роботи, які підтримують відкриття, експерименти, постановку запитань, творчість, автономію та ініціативу кожного учня.

РВП – Не всі педагоги намагаються використовувати різні методи та форми під час навчання (наприклад, індивідуальна робота учнів, співпраця учнів у менших групах, спільна – фронтальна робота цілого класу), а якщо й використовують, то часто це не цілеспрямовано. Види роботи, які підтримують відкриття, експерименти, постановку запитань, творчість, автономію та ініціативу кожного учня, педагоги застосовують у недостатньому обсязі або недоречно.

НР – Методи та форми навчання вибрані навмання, нецілеспрямовано, без взаємозв'язку з освітніми цілями, учні не мають достатньо можливостей для власної активної роботи. Учням не пропонують види роботи, які підтримують відкриття, експерименти, постановку запитань, творчість, автономію та ініціативу кожного учня.

192. Із госпітації в усій школі зрозуміло: педагоги ефективно використовують різноманітний спектр ефективних методів навчання та форм організації для досягнення цілі навчання.
- На уроках ефективно використовують різноманітні методи навчання та форми організації навчання.
 - На уроках цілеспрямовано чергуються методи навчання та форми організації.
193. Із госпітацій та розмов із педагогами впливає: педагоги належним чином використовують методи, які заохочують когнітивну активізацію учнів та ініціативу учнів.
- Учні на уроці розробляють та здійснюють експеримент.

- На уроці якісно працюють над помилками.
- Включають завдання, які мають не лише одне рішення, та завдання, які можна зробити різними способами.
- Учні мають простір для пошуку самостійного рішення, їхня креативність оцінюється.

Ведуть учнів до розуміння взаємозв'язку між тим, що вони навчилися в школі, і щоденними реальними ситуаціями. Тривало розвивають здібності учнів цілеспрямовано використовувати різні джерела інформації та навички, потрібні для успішного влаштування в сучасному суспільстві.

ОР – Звертають увагу учнів на взаємозв'язки між тим, що вони навчилися в школі, і щоденними реальними ситуаціями. Розвивають здібності учнів цілеспрямовано використовувати різні джерела інформації та навички, потрібні для успішного влаштування в сучасному суспільстві.

РВП – Педагоги лише в одиничних випадках звертають увагу учнів на взаємозв'язки між тим, що вони навчилися в школі, і щоденними реальними ситуаціями. Лише випадково і не завжди цілеспрямовано та ефективно розвиваються здібності учнів цілеспрямовано використовувати різні джерела інформації та навички, потрібні для успішного влаштування в сучасному суспільстві.

НР – Педагоги не звертають увагу учнів на взаємозв'язки між тим, що вони навчилися у школі, і щоденними реальними ситуаціями. Майже або взагалі не розвиваються здібності учнів цілеспрямовано використовувати різні джерела інформації та навички, потрібні для успішного влаштування в сучасному суспільстві.

194. Із госпітацій і розмови з педагогами очевидно: учні знають та розуміють взаємозв'язок змісту навчання із щоденними реальними ситуаціями.
- Педагоги використовують під час навчання досвід, який учні мають із щоденного життя.
 - На уроці учні наводять приклади використання опрацьованого матеріалу в щоденному реальному житті.
195. Із госпітацій та, можливо, з розмови випливає: під час навчання ефективно використовуються різні джерела інформації і за їхньою допомогою розвиваються навички, пов'язані з інформаційною грамотністю.
- Учні самостійно отримують інформацію з різних інформаційних джерел, порівнюють її, перевіряють та оцінюють відповідно до її призначення.
196. Із госпітацій видно: учнів вчать ефективно використовувати сучасні цифрові технології.
- Педагоги цілеспрямовано використовують потенціал цифрових технологій для ефективного навчання.
 - Учні в доречних ситуаціях використовують можливості цифрових технологій, наприклад, для роботи з інформацією.

4.3 ПЕДАГОГИ СИСТЕМАТИЧНО ВІДСТЕЖУЮТЬ ПРОГРЕС У НАВЧАННІ КОЖНОГО УЧНЯ І, ПЛАНУЮЧИ ТА ЗДІЙСНЮЮЧИ НАВЧАННЯ, ВРАХОВУЮТЬ ІНДИВІДУАЛЬНІ ПОТРЕБИ УЧНІВ.

Педагоги систематично відстежують та відображають розвиток, процеси навчання та результати навчання кожного учня і регулярно надають учням ефективний зворотний зв'язок щодо їхньої роботи. Для подальшого прогресу в навчанні учням пропонують види роботи, які відповідають розвитку учнів у майбутньому.

ОР – Педагоги відстежують розвиток, процеси навчання та результати навчання кожного учня і надають учням зворотний зв'язок щодо їхньої роботи. Видно зусилля педагогів хоча б частково диференціювати навчання.

РВП – Педагоги хоча й відстежують розвиток, процеси навчання та результати навчання кожного учня, проте зворотний зв'язок щодо роботи учнів зазвичай обмежується лише коротким коментарем. Лише частково видно зусилля педагогів диференціювати навчання.

НР – Більшість педагогів не відстежує систематично результати окремих учнів, або ця евіденція обмежується лише оцінками, на основі яких педагог не може здійснити оцінку розвитку учня. Учням не надають жодного зворотного зв'язку, крім інформації про оцінки. Навчання не диференціюється.

197. Із розмов із педагогами, госпітацій або матеріалів педагога випливає: педагоги мають доволі детальні записи, які відстежують результати навчання кожного учня.
- Педагоги відстежують навчальний прогрес учнів, фіксують його по-своєму та можуть з'ясувати розвиток навчання кожного учня зі своїх записів.
 - Педагоги відстежують навчальний прогрес учнів, що дозволяє їм реагувати на індивідуальні потреби учнів і так запобігати їхній можливій неспішності.
198. Із госпітацій та розмов із педагогами видно: під час навчання рефлексують результати кожного учня та відображають його індивідуальні потреби.
- Педагоги використовують методи роботи, які дозволяють їм відстежувати прогрес навчання в ході навчання.
199. Із госпітацій очевидно: педагоги можуть надавати учням ефективний зворотний зв'язок. Для цього вибирають доречні методи.
- Наданий зворотний зв'язок інформує учня про наступні кроки, які він повинен зробити для досягнення якісного результату.
 - У школі використовуються різні ефективні методи надання зворотного зв'язку.
 - Наданий зворотній зв'язок відображає використані дидактичні процедури, які відповідають змісту навчання.
200. Із госпітацій випливає: регулярне оцінювання, яке проводиться, здійснює не лише педагог, а й учні, є доречною базою для подальшого навчання учня.
- Учні завдяки якісному зворотному зв'язку покращують свої результати.

201. Із госпітацій та розмов із педагогами впливає: педагоги відображають індивідуальний розвиток кожного учня й на уроках пропонують такі види роботи, які дозволяють досягнути як складніших, так й простіших цілей.
- Педагоги планують види роботи на уроці так, щоб забезпечити розвиток кожному учневі (наприклад, мають підготовані завдання різного рівня складності, тексти та задачі з різною складністю).

Ведуть учнів до самостійного визначення навчальних цілей, формування очікувань від власної роботи й, ґрунтуючись на визначених цілях та очікуваннях, до проведення самооцінювання та взаємного оцінювання.

ОР – Педагоги визначають учням навчальні цілі та формують очікування від їхньої роботи; ґрунтуючись на визначених цілях та очікуваннях, розвивають їхні вміння проводити самооцінювання та взаємне оцінювання.

РВП – Учні лише в одиничних випадках працюють із навчальними цілями, зазвичай не проводять самооцінювання та взаємне оцінювання.

НР – Учні не працюють із цілями та не проводять ані самооцінювання, ані взаємне оцінювання.

202. Із госпітацій, розмови чи різних матеріалів (наприклад, зошити учнів) впливає: учні визначають власні очікування від своєї роботи або ж власні цілі.
- Учні, наприклад, мають у зошитах сформульовані цілі чи очікування від власної роботи, до яких потім повертаються.
 - Учні з педагогом формулюють на уроці цілі, яких вони хотіли б досягти в цьому відрізку часу (що вони хотіли би вміти, що хотіли би вдосконалити тощо).
203. Із госпітацій чи інших матеріалів (дошка оголошень тощо) очевидно: учні залучені до формулювання критеріїв оцінювання якості власної праці, на основі цих критеріїв здійснюють самооцінювання або оцінюють один одного.
- Критерії оцінювання роботи учнів формуються як мінімум із допомогою учнів.
 - Учні здатні ефективно та об'єктивно оцінювати за критеріями свою роботу або роботу своїх однокласників.

4.4 ПЕДАГОГИ У СВОЇЙ РОБОТІ ЗОСЕРЕДЖУЮТЬ УВАГУ НА СОЦІАЛЬНОМУ ТА ОСОБИСТІСНОМУ РОЗВИТКУ УЧНІВ.

Педагоги пропонують учням види роботи, які посилюють їхні позитивні самоусвідомлення та самооцінку, психічну підготовленість та стійкість. Вони переконані, що кожен учень може досягти результатів навчання, які будуть відповідати здібностям учня.

ОР – Більшість педагогів пропонує учням види роботи, які посилюють їхні позитивні самоусвідомлення та самооцінку, психічну підготовленість та стійкість. Педагоги не очікують слабких результатів від жодного учня.

РВП – Лише мала частина педагогів намагається пропонувати учням види роботи, які посилюють їхні позитивні самоусвідомлення та самооцінку, психічну підготовленість

та стійкість. В окремих випадках деякі педагоги показують учням, що не очікують від них добрих результатів.

НР – Деякі педагоги шкодять позитивному самоусвідомленню та самооцінці (деяких) учнів. Педагоги показують учням, що не очікують від них добрих результатів, висловлюються негативно перед учнями про інших учнів або висміюють їх.

204. *Із оцінювання загальної атмосфери в школі, класах, учительській кімнаті, на коридорах, на майданчику (як проявляються, наприклад, повага, довіра).*
- *Може допомогти звіт на основі анкет для учнів, педагогів та директора школи (наскільки збігаються відповіді учасників).*
 - *Учень не боїться попросити допомоги в педагога або однокласника й сам готовий її надати або навіть активно запропонувати й, навпаки, прийняти допомогу або ввічливо відмовити.*
 - *Школа оцінює соціальні відносини в школі (анкетні дослідження або ж соціометрія, якщо необхідно, тощо) та вживає необхідних заходів на основі отриманих результатів.*
205. *Із оцінювання рівня (не лише під час уроків, а й на перервах та в інших місцях у школі) особистісних та соціальних компетенцій учнів та чи відповідають вони віку учнів, впливає, що вони відповідають віку учнів.*
- *Учні належним чином реагують на зауваження про помилку чи інший недолік (педагогом, однокласником), можуть й самі доречно вказати на помилку чи інший недолік.*
206. *Із оцінювання рівня знань і навичок учнів, яких вони досягають разом та поодиноці, та досягнення відповідних компетенцій і співпраці учнів із педагогами.*
- *Педагог висловлює очікування щодо учня позитивно та мотиваційно.*
 - *Педагог оцінює й окремі покращення учня.*
 - *Педагог шукає причини неуспішності та доречні шляхи для покращення, обдумує можливості найближчого прогресу учнів.*
 - *Педагог диференціює складність заданих завдань відповідно до індивідуальних передумов учнів.*
 - *Педагог не порівнює результат учня з результатом однокласника в принизливій формі. Він порівнює та оцінює результати лише відповідно до індивідуального прогресу учня.*
 - *Педагог не допускає приниження учнів чи законних представників перед учнями чи без них.*
 - *Під час навчання не використовуються недоречні змагання, які б підкреслювали актуальну успішність учня.*
207. *Із отриманої інформації під час госпітації: наголос на формуванні можливостей для соціального та особистісного розвитку учнів, відповідність побаченого виховним та освітнім стратегіям ШНП.*
- *Педагог під час навчання цілеспрямовано створює можливості, які підтримують соціальний та особистісний розвиток учнів.*
 - *Педагог здатний використовувати ситуацію (незаплановану) для відповідної підтримки соціального та особистісного розвитку учнів.*

208. Із отриманої інформації під час госпітації: оцінювання рівня видів роботи, які пропонуються.
- *Учні отримують завдання відповідної складності (підтримка психічної стійкості).*
 - *Педагог надає підтримку в разі виникнення труднощів.*
 - *Педагог сприймає проблему як можливість вдосконалення.*
 - *Учні отримують адекватний зворотний зв'язок.*
 - *Педагог навіть вербально не перекладає відповідальність за результати навчання лише на учнів та їхні сім'ї.*
209. Із поведінки педагогів видно: педагоги демонструють позитивне самоусвідомлення та самооцінку, вони психічно стійкі, їхні висловлювання повинні бути адекватними щодо учнів, йдеться про приклад для учнів (поведінка педагогів повинна бути зрозумілою учням, без нахабства, зневажання чи нарцисизму).
- *Педагог має природній авторитет.*
 - *Педагог реагує на конфліктні ситуації (суперечка учнів, грубість тощо) врівноважено, зосереджується на причинах поведінки учня, а не на вияві цієї поведінки.*
 - *Педагог не уникає вирішення проблем, не використовує колективні покарання, у конфлікті не опускається «до рівня учня», зберігає дистанцію.*
 - *Педагог оцінює скоріше ріст: зусилля та прогрес учнів, а не лише абсолютний результат.*
210. Із розмов із педагогами, учнями чи керівництвом школи: ключовим є оцінювання відповідності того, що вони говорять, тому, що бачить інспектор, чи видимі результати.
- *Відповідають виховній та освітній стратегії, визначеній у ШНП × декларуються керівництвом школи × використовуються педагогами.*
 - *Класний керівник регулярно проводить уроки класного керівника або інші класні заходи, де працює над відносинами в класі (у разі потреби за підтримки працівників шкільної консультації).*
211. За іншими ознаками, що підтверджують відносини між педагогом та учнем (наприклад, записи в щоденнику, зошиті), очевидна адекватність та чемність. Крім того, вказана там інформація зрозуміла учням та законним представникам (не йдеться про самі записи, а про якість їхнього змісту). Записи оцінювання, поведінка та співпраця в позаурочний час (дозволяють учням бути корисними тощо) демонструють позитивні міжособистісні зв'язки.
- *Записи або інші (електронні) повідомлення законним представникам містять не лише інформацію про перебіг навчання учня (лише окремі результати, виражені оцінкою), а й рекомендації чи поради законним представникам, як працювати з учнем.*
 - *Можливі записи оцінювань містять не лише опис досягнутого рівня навчання учнів, а й цілі подальшого розвитку чи засоби для їх досягнення, відповідно до навчального матеріалу, результатів навчання, особистісного та соціального розвитку.*
212. Із оцінювання інших заходів, які здійснює школа (відповідність освітнім та виховним стратегіям ШНП): самі заходи ми не можемо побачити наживо, але

мають бути видимі результати заходів (поведінка учнів різних класів, матеріальні докази соціальної роботи в класі тощо). Якщо результатів не видно, тоді можна сумніватися в ефективності таких заходів.

- Видиме зменшення кількості ризикової поведінки учнів після реалізації програми втручання.
- Крім програм втручання, школа реалізує й інші заходи, спрямовані на соціальний та особистісний розвиток учнів: наприклад, співпраця з іншими суб'єктами, адаптаційні виїзди, проєкти між класами в опорній школі (співпраця класів – старші учні організують заходи для молодших).

Використовують навчально-виховні стратегії, які допомагають учням формувати позитивні відносини та вчитися взаємно співпрацювати, респектувати інших, домовлятися, приймати та знаходити компроміси.

ОР – Більшість педагогів намагається використовувати навчально-виховні стратегії, які допомагають учням формувати позитивні відносини та вчитися взаємно співпрацювати, респектувати інших, домовлятися, приймати та знаходити компроміси.

РВП – Більшість педагогів не намагається використовувати навчально-виховні стратегії, які допомагають учням формувати позитивні відносини та вчитися взаємно співпрацювати, респектувати інших, домовлятися, приймати та знаходити компроміси.

НР – Педагоги не підтримують навиків учнів, необхідні для формування позитивних відносин, та не розвивають здібності учнів вчитися взаємно співпрацювати, респектувати інших, домовлятися, приймати та знаходити компроміси.

213. Зі спостережень та оцінювання: відносини між учнями, між учнями та педагогами, між педагогами (прояви відносин, поваги, співпраці) у школі (не лише навчання), реальний рівень підказує якість розвитку.

- Учні своєю поведінкою підтверджують засвоєння визначених внутрішніх правил співжиття у школі.
- Педагоги вимагають дотримання визначених правил та загалом ставлять високі вимоги до поведінки учнів; одночасно очевидно, що учнів чують та адекватно реагують на їхні висловлювання (відбувається непересічна комунікація).
- Педагоги говорять так, що засуджують недоречну поведінку, проте у жодному разі не самих учнів.
- Педагоги обдуманно хвалять та підсилюють добру поведінку.
- Учні під час навчання ефективно співпрацюють, їх спрямовують до співпраці з однокласниками в школі (заходи між класами, проєкти тощо).

214. Зі спостережень педагогів та з госпітацій: наскільки педагоги вважають розвиток особистісної та соціальної компетенцій таким ж важливим, як розвиток когнітивних цілей. Не достатньо про це красиво говорити, вони повинні переконати.

- Педагоги під час навчання цілеспрямовано створюють ситуації, які підтримують співпрацю учнів, вчать їх основам ефективної дискусії та спілкування (із більшістю предметів, а не лише з мовних дисциплін).

- *Учні мають достатньо можливостей для зв'язного висловлювання (не лише відповіді одним словом).*
 - *Педагоги ведуть учнів до прийняття відповідальності за свою поведінку.*
215. *Із госпітацій: чи є навчальні ситуації, коли учнів спонукають до взаємної співпраці, поваги, прийняття та укладення домовленостей, і наскільки видимі ці ситуації (наскільки педагогам вдається реалізувати сформульовані виховні та освітні стратегії під час навчання і в який спосіб); якщо очікувана реалізація очевидна, немає необхідності аналізувати якість стратегій, вказаних у ШНП.*
- *До навчання включені та правильно застосовані форми та методи роботи, які підтримують співпрацю учнів та обговорення, учні (також і педагоги) вчаться приймати різні командні ролі, застосовані методи підходять як хлопцям, так і дівчатам.*
 - *Педагоги дозволяють учням вибрати метод роботи для досягнення цілі.*
216. *Із розмов із керівництвом школи, педагогами та учнями впливають факти, які можна зіставити з результатами моніторингу, звітом про відповідність із реальністю, що є найважливішим елементом у цьому випадку.*
217. *Із оцінювання виховних та освітніх стратегій ШНП і їхньої реалізації під час уроків та в школі (також й позашкільних заходів): важливі видимі прояви (розпочати з них).*
- *Відповідають виховній та освітній стратегії, визначеній у ШНП × декларуються керівництвом школи × використовуються педагогами.*

5 РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ УЧНІВ

5.1 ШКОЛА СИСТЕМАТИЧНО ОТРИМУЄ ІНФОРМАЦІЮ ПРО РОЗВИТОК РЕЗУЛЬТАТІВ КОЖНОГО УЧНЯ В УСІХ НАВЧАЛЬНИХ ОБЛАСТЯХ І РЕАГУЄ НА НИХ ВІДПОВІДНИМИ ПЕДАГОГІЧНИМИ ЗАХОДАМИ.

Керівництво школи та педагоги регулярно з'ясовують та отримують актуальну інформацію про результати навчання кожного учня та відстежують прогрес навчання учнів. Ця система добре розроблена щодо умов школи та потреб учнів і дозволяє подавати об'єктивну інформацію про результати та прогрес усіх груп учнів.

ОР – Керівництво школи та педагоги регулярно отримують актуальну інформацію про результати навчання кожного учня та їхній прогрес у навчанні. Систему зі збору інформації про результати навчання вибирають окремі педагоги, беручи до уваги потреби учнів. Отримана інформація дозволяє школі подавати об'єктивну інформацію про результати та прогрес учнів.

РВП – Актуальну інформацію про результати навчання учнів педагоги та керівництво школи з'ясовують навмання, у недостатньому обсязі навчальних цілей і не для кожного учня. Систему зі збору інформації про результати навчання вибирають окремі педагоги відповідно до своїх потреб, прогресу в навчанні учня не приділяється достатня увага. Дані про результати навчання та прогрес учнів не мають достатньої інформаційної цінності.

НР – Актуальну інформацію про результати та прогрес у навчанні учнів школа не з'ясовує, або ж з'ясовує у недостатньому обсязі, що не дозволяє відстежувати навчальний прогрес учнів. Школа не подає достовірної інформації про результати та прогрес учнів.

218. Із інспекційних госпітацій: чи школа отримує інформацію про результати навчання учнів регулярно/неперервно.

- Педагоги застосовують у навчанні ефективні системи оцінювання.
- Цікавляться актуальними результатами учнів і довготривало працюють із цими результатами.
- Педагоги справедливо оцінюють актуальну успішність учнів, використовують мотиваційні нагороди за зусилля, якість виконаного завдання, правильність.

219. Із розмови із педагогами: чи вони поділяють систему оцінювання учнів, чи вона єдина для педагогічного колективу (незважаючи на те, що можуть бути міжпредметні відмінності).

- Школа використовує індивідуальні та групові огляди актуальних результатів діяльності учнів, а не лише систему учнівських щоденників.
- Педагоги можуть описати індивідуальні особливості учнів або ж особливості певної групи учнів та вжиті заходи в роботі з ними.

- *Методичні об'єднання або ж керівництво школи дбають про те, щоб оцінювання з однакових предметів (наприклад, чеська мова в сьомих класах) базувалося на однакових принципах та базових навичках учнів.*
 - *Застосовуване оцінювання, яке спостерігається під час госпітації та післягоспітаційних розмов, відповідає узгодженим принципам.*
220. *Із розмов із керівництвом школи, керівниками методичних об'єднань та педагогами випливає: як побудована внутрішня та зовнішня інформаційна система результатів навчання учнів та як використовують отримані висновки для подальшого спрямування навчальної роботи.*
- *Педагоги здатні захистити встановлену систему оцінювання та обґрунтувати її специфіку, особливо стосовно індивідуальних потреб учнів та специфічних ситуацій (наприклад, навчання учнів із СОП, рівень прогресу першокласників, перехід на другий ступінь школи, тривала хвороба, успішність випускників при вступі до середньої школи).*
 - *Госпітації, здійснені керівництвом школи, виявляють можливі недоліки в оцінюванні результатів навчання учнів, разом з учителем шукається спосіб покращення ситуації в цій сфері, ефективність вжитих заходів оцінюється.*
 - *Педагог у класі, де є учні/учень із СОП, може пояснити решті учнів коригування системи оцінювання (скорочені диктанти, доповнення, самостійна робота) так, щоб усі учні розуміли причини змін і одночасно, щоб не було «таврування» учня.*
221. *Із оцінювання інформаційної системи результатів навчання учнів: чи зрозуміла, прозора та доступна учням та законним представникам.*
- *Записи в щоденнику описують оцінені навички чи знання.*
 - *Оцінювання зрозуміле, усі учні та законні представники можуть на основі цього оцінювання прийняти рішення, які кроки робити для покращення результатів навчання.*
222. *З інших наданих документів школи: чи узгоджуються з іншими висновками та чи документують моніторинг навчального прогресу учнів.*
- *Зовнішня та внутрішня перевірки результатів навчання ефективно використовуються в оцінюванні школи.*
 - *Керівництво школи перевіряє відповідність оцінювання педагогів.*
 - *Протоколи педагогічних рад та оперативних нарад містять дані про поточні результати навчання та, зокрема, містять пропозиції щодо конкретних заходів при виявленні недоліків педагогів чи учнів.*
 - *Протоколи засідань методичних об'єднань показують, що вони займаються регулярною стандартизацією перевірки знань учнів однакових класів (початкова та кінцева письмові роботи, підготовка учнів до вступу).*
 - *Роботи учнів є частиною портфоліо учня чи педагога, вони доступні, результати учнів можна перевірити.*
 - *Педагоги серед своїх матеріалів мають також зауваження та висновки педагогічної діагностики, йдеться про ширше портфоліо матеріалів кожного учня, яке ведуть педагоги; на його основі педагоги можуть підтвердити моніторинг прогресу учня (розвиток його знань та вмінь) у часі.*

Зі з'ясованими результатами навчання школа цілеспрямовано та довготривало працює і в разі потреби вмiє вживати ефективних заходiв для покращення результатiв навчання учнiв. Ефективнiсть вжитих заходiв школа регулярно оцiнює на всiх рiвнях управлiння педагогiчного процесу.

ОР – Зi з'ясованими результатами навчання школа працює i намагається вживати вiдповiдних заходiв в залежностi вiд отриманої iнформацiї та потреб учнiв. Ефективнiсть вжитих заходiв школа оцiнює.

РВП – Зi з'ясованими результатами навчання школа працює лише формально i не намагається, на основi отриманої iнформацiї та виходячи з потреб учнiв, вживати вiдповiдних заходiв. Ефективнiсть вжитих заходiв школа зазвичай не розглядає.

НР – Немає заходiв для покращення результатiв навчання учнiв.

223. Зi спостережень очевидно: перевiрка результатiв навчання учнiв регулярна, педагоги мають актуальну картину результатiв навчання учнiв. Перевiрка не вiдбувається випадково, але дозволяє учням i педагогам працювати з результатами.

- Школа систематично вiдстежує результати навчання учнiв (наприклад, за допомогою InspIS SET тощо).
- Оцiнює виконання результатiв ШНП по класах, модерує результати та, зокрема, заходи щодо з'ясованих фактiв.
- Використання власних iнструментiв оцiнювання у формi тестування за допомогою власного онлайн-тренажера покращує процес оцiнювання результатiв навчання та веде до iхнього покращення.

224. Iз розмови iз педагогами впливає: школа вважає результати навчання учнiв головною метою власної роботи. Це можуть пiдтвердити вжитими заходами для покращення результатiв навчання. Керiвництво школи може сказати, як оцiнює цю дiяльнiсть i чи спiльно з педагогами оцiнює користь цих заходiв пiд час урокiв.

- Школа має повну картину про користь вжитих заходiв (наприклад, iз виправленнями, репетиторством, роботою спецiального педагога, шкiльного психолога тощо).
- Користь вжитих заходiв перевiряє.

225. Iз розмов iз керiвництвом школи та педагогами очевидно: керiвництво школи оцiнює дiяльнiсть методичних об'єднань, шкiльної консультацiї щодо планування заходiв, спрямованих на успiшне досягнення освiтнiх цiлей учнями.

226. Педагоги пiд час розмови з iнспекторами можуть описати учнiв, яких навчають, з погляду iхнiх рис характеру, практичних та когнiтивних навичок. Знають iхнiй розвиток та специфiку, а також здатнi визначити iншi виховнi та освiтнi цiлi (на основi знань учнiв педагоги можуть говорити про потреби учнiв, специфiку та майбутнi заходи). Пiд час госпiтацiй iнспекцiєю педагоги вiдображають цi знання вiдповiдними педагогiчними методами з метою покращення результатiв навчання окремих учнiв.

227. Шкiльнi органи (педагогiчна рада, методичнi об'єднання, шкiльна консультацiя) функцiональнi та активно пропонують заходи щодо покращення результатiв навчання (зокрема педагогiчна рада як професiйна одиниця школи).

Це можна перевірити в розмові з керівниками методичних об'єднань, вихователем-консультантом, керівництвом школи, або ж із документації.

228. У випадках, коли попередні висновки вказують на можливі проблеми, із оцінювання документації, яка фіксує вжиті заходи. Конкретна відповідальність педагогів за реалізацію заходів перевіряється, оцінюється і в подальшому вживаються заходи.

- *Процедури базуються на якісно визначеному документу школи – запобігання шкільній неуспішності, який є складовою програми консультаційних послуг школи.*

5.2 РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ УЧНІВ ВІДПОВІДАЮТЬ ОЧІКУВАНИМ РЕЗУЛЬТАТАМ ВІДПОВІДНО ДО НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ.

Досягнуті результати навчання учнів у повному обсязі довготривало відповідають результатам, які передбачені навчальними програмами, що реалізуються. Цю відповідність школа систематично перевіряє, вміє її підтвердити і під час навчання може довести.

ОР – Досягнуті результати навчання більшості учнів відповідають результатам, які передбачені навчальними програмами, що реалізуються. Цю відповідність школа перевіряє, вміє її підтвердити і під час навчання може довести.

РВП – Досягнуті результати навчання більшості учнів у деяких сферах не відповідають результатам, які передбачені навчальними програмами, що реалізуються. Цю відповідність школа перевіряє лише навчання та в деяких сферах, про результати навчання учнів має лише часткові дані, які може довести.

НР – Досягнуті результати навчання учнів у більшості сфер довготривало не відповідають результатам, які передбачені навчальними програмами, що реалізуються. Школа не приділяє уваги, чи відповідають результати навчання учнів під час та при завершенні навчання результатам, які передбачені навчальними програмами, що реалізуються.

229. Із власного спостереження інспекторів: рівень учнів як у когнітивній сфері (під час госпітації), так і в сфері компетенцій (під час госпітації, але поза уроками, наприклад, на перервах, на обіді тощо). Спостереження наштовхує на думки про цілеспрямовану увагу в інших питаннях (у чому інспектор бачить слабкі місця).

- *Учні здатні виконувати (на відмінному рівні всі учні) відповідні завдання, які задає педагог на різних диференційованих рівнях (на відмінному рівні всі завдання).*
- *Учні виявляють ознаки компетенцій, які відповідають віку, не лише під час уроків, а й поза ними.*

230. Із розмови із керівництвом школи (або головою методичних об'єднань) про моніторинг результатів навчання на рівні школи: ключове питання, яке відстежують, полягає в тому, чи усвідомлює школа повний спектр освітніх цілей відповідно до ШНП та чи має продумані інструменти та процедури їхнього оцінювання.

- *Керівництво школи переконливо декларує свою зацікавленість у відстеженні усього спектру освітньо-виховних цілей; має продуману систему*

моніторингу, може описати, як відстежує та перевіряє, що усі педагоги мають однакове ставлення до цього процесу.

231. Із доступних (наданих) документів моніторингу всього спектру результатів навчання учнів у процесі навчання: у розмові з педагогами (наприклад, після госпітації); портфолію, письмові роботи, результати проєктів тощо. Оцінюються повнота результатів, які перевіряються (наприклад, навички та погляди, що стосуються компетенцій чи вмінь, пов'язаних із груповою чи індивідуальною роботою, презентацією її результатів), відповідність результатів вимогам ШНП (наприклад, взяти на вибір визначення результатів у ШНП та прохання підтвердити, де і як вони перевіряються; однозначно не потрібно це робити з усіма результатами), змістовий рівень документів (зокрема якщо інші з'ясування вказують на можливі недоліки в досягненні результатів навчання учнів), систематичність моніторингу та оцінювання окремих частин (особливо некогнітивних) результатів учнів.
232. На основі зовнішніх з'ясувань результатів: наприклад, вибіркові тестування ЧШП, а також інші зовнішні дослідження (Scio, Kalibro, або ж використання школою InspIS SET) чи у зв'язку зі вступними іспитами, найімовірніше в розмові з керівництвом школи. Важливо, чи керівництво усвідомлює можливості та обмеження таких даних (вони перевіряють лише частини навчального матеріалу), чи керівництво та педагоги працюють із цими результатами і як (пошук причин, вжиття заходів).

Учням, які не досягають очікуваних результатів навчання, школа надає ефективну підтримку з метою досягнення очікуваних результатів.

ОР – Учням, які не досягають очікуваних результатів навчання, школа створює відповідні умови для досягнення очікуваних результатів.

РВП – Частині учнів, які не досягають очікуваних результатів навчання, школа не створює відповідних умов для їхнього покращення.

НР – Учням, які не досягають очікуваних результатів навчання, школа не створює умов для їхнього покращення.

233. Із власного оцінювання рівня та форм підтримки, яка надається (слова школи): організація підтримки, базуючись на результатах учнів, яких вони досягли (підсумкові оцінки, зовнішнє тестування).
- *Рівень підтримки, яка надається, відповідає результатам учнів (підсумкові оцінки, зовнішнє тестування), форма підтримки адекватна потребам учнів, обсягу неуспішності в навчанні та можливостям педагогів.*
234. Із дискусії з керівництвом школи: наслідки відстеження рівня досягнення очікуваних результатів навчання учнями (недостатньо лише переглянути підсумкові оцінки на педагогічній раді, важливим є їхній аналіз та подальше вживання заходів для покращення на рівні учнів), включаючи компетенції.
- *Школа/педагоги постійно оцінюють ризик неуспішності в навчанні (не лише найслабших учнів), педагоги діють координовано, вчасно та в адекватній формі інформують законних представників, вжиті заходи приносять доказові результати, керівництво школи створює простір для надання підтримки.*
235. Із розмов із педагогами: форми та обсяг підтримки учнів – оцінювання рівня ототожнення педагогів із думкою про підтримку учнів, ініціативність їхніх

дій, вибір доречних, індивідуалізованих форм підтримки, вихід за межі когнітивних цілей, оцінювання ефективності з можливістю зміни форми.

- Педагоги не збільшують обсяг домашнього завдання учням із несприятливого середовища, або ж дозволяють їм робити відповідне домашнє завдання також у школі, враховують позакласну роботу учнів, надають підтримку на основі власних переконань про корисність, також надають підтримку у сфері розвитку компетенцій.
- Школа аналізує результати навчання учнів, контролює їхнє регулярне покращення та шукає причини можливого погіршення і неуспішності.

236. Під час госпітації на основі спостереження: чи на практиці надається декларована підтримка учням, які не досягають очікуваних результатів навчання – адекватна допомога слабким учням на кожному уроці.

- Педагоги приділяють відповідну увагу та в адекватній формі всім групам учнів, включаючи тих, хто потребує диференційованого підходу.
- Школа систематично приділяє увагу учням, яким загрожує неуспішність.

237. Із вибраних випадків підтримки окремих учнів: можна перевірити, розмовляючи з учнями.

- Можливе надання, наприклад, запису зустрічей із законним представником, коли домовлено (і записано) конкретні кроки та цілі системи підтримки (на основі: школа – законний представник – учень). Подальші зустрічі потім, наприклад, оцінюють ефективність заходів та констатують покращення/стагнацію.

5.3 УЧНІ ШКОЛИ МОТИВОВАНІ ДО ДОСЯГНЕННЯ ДОБРИХ РЕЗУЛЬТАТІВ, ПРОЯВЛЯЮТЬ СОЦІАЛЬНІ ТА ОСОБИСТІСНІ КОМПЕТЕНЦІЇ Й ГРОМАДЯНСЬКІ ЦІННОСТІ.

Школа має дієву систему підтримки мотивації учнів до навчання та досягнення успішності в навчанні.

ОР – Школа приділяє достатню увагу мотивації учнів до навчання та досягнення успішності в навчанні.

РВП – Школа не приділяє достатньої уваги мотивації учнів до навчання та досягнення успішності в навчанні.

НР – Школа не приділяє уваги мотивації учнів до навчання та досягнення успішності в навчанні.

238. Із інспекційних госпітацій видно: крім підсумкового оцінювання, педагоги використовують також специфічні мотиваційні системи (групові, індивідуальні), які підвищують привабливість предмета, що вивчається, або з їхньою допомогою зосереджуються на підвищенні соціальних компетенцій учнів.

- Системи мотивації базуються на позитивній мотивації (когнітивній); оцінюють більше вимірів, причому не тільки знання, а й навички, зусилля тощо.
- На дошці оголошень у класі видно різні видимі прояви підтримки мотивації.

239. Педагоги в розмові з інспекторами можуть пояснити обрану систему мотивації, плюси та роботу з нею (особливо в ситуаціях, коли вона перестає бути мотиваційною для всього класу чи окремого учня). Педагоги розуміють, що було їхнім наміром, яку мету вони переслідували. Із інспекційних госпітацій видно, що учні активно включаються до навчання або ж стають співавторами навчання. Педагоги використовують різні способи оцінювання роботи учнів (наприклад, проекти, ігри).
- *Активність учнів, їхня креативність та природний інтерес ефективно використовуються у навчанні.*
 - *Під час уроку учні беруть участь у відповідних видах роботи, у деяких видах роботи вони — головні дійові особи.*
240. Із аналізу способів мотивації зрозуміло, що вони справді стимулюють, не стають інструментом, який швидше відрадить або спричинить труднощі в навчанні. Мотивація респектує індивідуальність учнів та їхні навчальні особливості.
- *Із навчального процесу чи інших джерел видно, що на цьому предметі використовуються різні способи мотивації, які враховують різних учнів у класі.*
 - *Серед застосованих методів мотивації наявні деякі методи для обдарованих учнів, інші – для «звичайних» учнів, ще інші – для учнів із нижчою успішністю з цього предмета.*
241. Із розмов із керівництвом школи, педагогами та з інспекційних госпітацій або ж документів випливає: школа перевіряє результати навчання учнів і на основі цих результатів вживає заходів, ефективність яких перевіряє. На відмінному рівні школі вдається покращувати результати учнів.
- *Школа з'ясовує, які конкретні навички чи знання були для учнів найважчими, потім вони є предметом вжитих заходів (вправи-тренування, коригування ШНП тощо).*

Керівництво школи та педагоги у співпраці із соціальними партнерами цілеспрямовано розвивають види роботи, спрямовані на соціальний, громадянський та особистісний розвиток учнів; учні школи вміють довести отримані під час навчання компетенції.

ОР – Керівництво школи та педагоги активно підтримують види роботи, спрямовані на соціальний, громадянський та особистісний розвиток учнів; учні школи вміють довести отримані під час навчання компетенції.

РВП – Керівництво школи та педагоги підтримують види роботи, спрямовані на соціальний, громадянський та особистісний розвиток учнів лише навчання і в недостатньому обсязі; більшість учнів школи не може довести отримані під час навчання компетенції.

НР – Керівництво школи та педагоги не підтримують види роботи, спрямовані на соціальний, громадянський та особистісний розвиток учнів; учні школи не можуть довести отримані під час навчання компетенції.

242. Із загального оцінювання: чи школа підтримує заангажованість учнів та їхні соціальні і громадянські компетенції доречними видами роботи.
- *Проектні дні/завдання, орієнтовані на розвиток вищевказаних компетенцій під час інспекції.*
 - *Створення функціонального учнівського парламенту або шкільного радіо, телебачення, шкільних газет тощо.*
 - *Заходи, підготовлені у співпраці з іншими партнерами, наприклад, громадськими організаціями (екологічні, соціальні, благодійні акції тощо).*
 - *Докази діяльності такого спрямування очевидні з різних презентацій на вебсайті школи, в періодичних виданнях, учнівському журналі, хроніках, портфоліо учнів тощо.*
243. Із розмов із педагогами: які види роботи вони використовують, чи відстежують або ж оцінюють розвиток вказаних компетенцій.
244. Із оцінювання побаченого, розмов або ж інших документів: чи учні, залучені до роботи, спрямованої на розвиток особистісних, соціальних та громадянських компетенцій, або активні в цих сферах й поза школою (наприклад, скаутський рух), можуть підтвердити свої здібності у школі.

Школа тривалий час активно залучає якнайбільшу кількість учнів до акцій, проєктної діяльності та змагань, беручи до уваги їхні індивідуальні передумови, отримані результати регулярно опрацьовує та оцінює.

ОР – Школа намагається створити для якнайбільшої кількості учнів сприятливі умови для активного залучення до акцій, проєктної діяльності та змагань, беручи до уваги їхні індивідуальні передумови, отримані результати регулярно опрацьовує та оцінює.

РВП – Школа залучає до акцій, проєктної діяльності та змагань лише вузьке коло учнів, не приділяє необхідної уваги умовам для залучення якнайбільшої кількості учнів до цих видів роботи. Отримані результати учнів не опрацьовує та не оцінює відповідним чином.

НР – Школа залучає до акцій, проєктної діяльності та змагань лише вузьке коло учнів, не приділяє уваги умовам для залучення якнайбільшої кількості учнів до цих видів роботи. Отримані результати учнів не опрацьовує та не оцінює.

245. Із розмов із керівництвом та педагогами випливає, що школа готує такі заходи, у яких можуть взяти участь усі учні (вечірки, шкільні концерти тощо), у яких вибір не обумовлено талантом або участю у відповідному гуртку/секції.
- *Деякими такими акціями школа презентується громадськості.*
 - *Школа реалізує шкільні вистави (концерти), виступи окремих класів для громадськості тощо.*
246. Із документів про участь учнів у різних заходах, змаганнях, концертах чи конкурсах, як шкільних, так і позашкільних.
- *Існують заходи, у яких добровільно бере участь широкий спектр учнів; таке залучення дозволяє їм відчувати радість від результату.*
 - *Школа позитивно оцінює учнів, які представляли школу.*
 - *Результати шкільних заходів, конкурсів, проєктної діяльності тощо представлені в загальних приміщеннях школи чи на вебсайті школи, або ж школа представляє результати учнів також у медіа.*

247. Із розмови з керівництвом школи та інших документів: чи школа відстежує залучення учнів до вказаних видів роботи та на чому робить наголос – на користі такого залучення для учнів чи на успіху школи.
- Школа цінує не лише результати з олімпіад та змагань між школами, а так само оцінює й інші заходи, наприклад, конкурси або виступи для громадськості.

5.4 ШКОЛА ВІДСТЕЖУЄ ТА ОЦІНЮЄ УСПІШНІСТЬ УЧНІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ, НАПРИКІНЦІ НАВЧАННЯ ТА В ПОДАЛЬШОМУ НАВЧАННІ ЧИ НА ПРОФЕСІЙНОМУ ШЛЯХУ І АКТИВНО ПРАЦЮЄ З РЕЗУЛЬТАТАМИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ.

Школа ефективно оцінює успішність учнів під час навчання та наприкінці навчання на усіх рівнях управління педагогічним процесом, вміє аргументувати процеси та результати цього оцінювання і вміє розробити заходи, які ведуть до підвищення якості процесу оцінювання успішності учнів.

ОР – Школа регулярно оцінює успішність учнів під час навчання та наприкінці навчання, вміє довести процеси та результати цього оцінювання і вміє розробити заходи, які ведуть до підвищення якості процесу оцінювання успішності учнів.

РВП – Школа оцінює успішність учнів під час навчання та наприкінці навчання несистематично та навмання, не вміє в достатньому обсязі довести процеси та результати цього оцінювання. Заходи, які мають вести до підвищення якості процесу оцінювання успішності учнів, недостатні або мають лише формальний характер.

НР – Школа не займається оцінюванням успішності учнів під час навчання та наприкінці навчання, або ж не вміє довести процеси та результати цього оцінювання.

248. Із розмови з керівництвом школи або з інших документів: чи школа відстежує та оцінює індивідуальний прогрес учнів у навчанні. Чи школа знає, як їй вдається чи не вдається використовувати навчальний потенціал учнів та ступінь його розвитку.
- Школа доповнює своє оцінювання зовнішніми інструментами, які дозволяють їй формулювати обґрунтовані твердження про навчальний потенціал учнів.

249. Із розмов або інших документів: чи школа систематично перевіряє досягнення рівня знань та вмінь учнів (наприклад, зовнішнє оцінювання), чи систематично дає оцінку підсумковому оцінюванню, що дозволяє відстежувати навчальний прогрес учнів.
- Методичні об'єднання систематично займаються довгостроковим стеженням за навчальними результатами учнів та використовують документи про результати наприкінці навчання або ж в подальшій освіті.

250. Із розмов із педагогами або з інших документів: чи відстежують навчальний прогрес учнів у довшому часовому відрізку та чи використовують результати моніторингу.
- Педагоги мають матеріал для виявлення сфер, в яких учень тривалий час стагнує, та використовують їх для роботи з учнем; або, навпаки, знають ті сфери, в яких учень досяг значного прогресу протягом кількох років.

251. Із розмов із керівництвом школи та педагогами: як школа працює з результатами навчання з попередніх класів, наприклад, при переході на другий ступінь школи.

- Педагоги використовують доступні матеріали та інформацію, які підтверджують вже отримані знання, вміння, наприклад, вибірккові портфоліо тощо.

252. Із розмов із педагогами або керівництвом школи: чи вдається отримувати результати про навчання випускників після закінчення їхнього навчання в школі і наскільки це вдається; як оцінюються та вживаються заходи для їхнього покращення.

- Педагоги змінюють свій підхід на основі інформації про результати навчання учнів у подальшій ланці освіти.

Із результатами оцінювання цілеспрямовано працюють педагоги та керівництво школи, їхня діяльність та заходи підвищують якість навчання учнів та знижують неуспішність.

ОР – Із результатами оцінювання працюють педагоги та керівництво школи, їхня діяльність та заходи намагаються підвищити якість навчання учнів та знизити неуспішність.

РВП – Із результатами оцінювання працюють педагоги та керівництво школи несистематично, їхня діяльність та заходи мають малий потенціал для підвищення якості навчання учнів та зниження неуспішності.

НР – Не розроблені заходи, які мають вести до підвищення якості процесу оцінювання успішності учнів.

253. Із госпітацій та післягоспітаційних розмов: чи використовують педагоги результати під час підготовки до навчання та чи під навчальним процесом розуміють покращення самого навчання та його результатів.

- Підготовка до навчання планується та базується на необхідності тренування, що було виявлено з досягнутих результатів.
- Враховуючи виявлені результати, педагоги пропонують такі види роботи, які допомагають розвивати навчання конкретних учнів.
- Мета перевірки результатів, яку здійснюють педагоги, – досягнення якісних знань та навичок учнями, а не лише підґрунтя для підсумкової оцінки.

254. Із розмови із керівництвом школи та педагогами, або з внутрішніх документів очевидно: результати учнів, які систематично перевіряють, використовуються для вживання педагогічних заходів (зміни навчальної програми, зміни методів навчання, зміни організації навчання, методична підтримка роботи педагога тощо). Ці заходи регулярно оцінюються і згодом ведуть до покращення результатів навчання.

- Педагоги предмета, із якого учні досягали низьких результатів, зосереджуються на актуалізації своїх методів за допомогою підвищення кваліфікації педагогічних працівників, взаємних госпітацій, обміну досвідом тощо.
- Керівництво школи ініціювало зміни в навчальних планах предметів, в яких значна частина учнів не досягала задовільних результатів; зміни навчальної програми дозволили включити такі методи, що вели до покращення.

Школа має тривалий час діючу систему для з'ясування успішності своїх випускників, отриману інформацію школа вміє ефективно використати для свого подальшого розвитку.

ОР – Школа доречною формою отримує інформацію про успішність своїх випускників, отриману інформацію школа використовує для свого подальшого розвитку.

РВП – Школа лише вибірково отримує інформацію про успішність своїх випускників, отриману інформацію школа не використовує відповідним чином для свого подальшого розвитку.

НР – Школа не отримує інформацію про успішність своїх випускників.

255. Із розмов із керівництвом школи або педагогами очевидно: школа має систему з'ясування успішності випускників (не лише успішних, а й із меншими успіхами). Ця інформація використовується як один з аргументів вжитих заходів (зміни до навчальної програми або організації навчання).

- *Керівництво школи володіє інформацією про успішність більшості своїх випускників, яку використовує не лише для презентації, а насамперед як один з аргументів для впровадження заходів.*
- *Школа змінила навчальну програму або організацію навчання, щоб усунути недоліки випускників у деяких сферах, які ускладнили їм навчання в середній школі (наприклад, посилено політехнічне навчання або змінено методи навчання, щоб учні зі слабшими результатами отримали базові навички).*
- *Успішність випускників оцінюється відповідно до профілю базової школи.*

256. Із розмови з керівництвом школи або внутрішніх документів очевидно: школа співпрацює зі середніми школами в регіоні щодо отримання інформації про своїх випускників або ж про релевантні вимоги до результатів навчання учнів, яких вступають до цих шкіл.

- *На основі домовленої співпраці керівництво школи регулярно отримує узагальнену інформацію про успішність своїх випускників.*

257. Із розмов із кар'єрним консультантом (вихователем-консультантом) впливає: кар'єрна консультація стає більш ефективною, базуючись на інформації про випускників, наприклад, про закінчення їхнього навчання за спеціальностями середньої освіти.

- *Кар'єрний консультант має матеріали про те, як закінчив навчання випускник школи за певною навчальною спеціальністю середньої освіти.*
- *Володіє інформацією про основні плюси та мінуси випускників для подальшого навчання за певною спеціальністю та використовує її при консультаційній роботі.*

6 ПІДТРИМКА УЧНІВ У НАВЧАННІ (РІВНІ МОЖЛИВОСТІ)

6.1 ШКОЛА СТВОРЮЄ КОЖНОМУ УЧНЕВІ ТА ЙОГО СІМ'Ї РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ НАВЧАННЯ, НЕЗВАЖАЮЧИ НА СТАТЬ, ВІК, ЕТНІЧНУ НАЛЕЖНІСТЬ, КУЛЬТУРУ, РІДНУ МОВУ, ВІРОСПОВІДАННЯ, СІМЕЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, ЕКОНОМІЧНИЙ СТАТУС АБО СПЕЦІАЛЬНІ ОСВІТНІ ПОТРЕБИ.

При прийомі учнів школа респектує рівний доступ до навчання з максимальною доброзичливістю до усіх заявників. Приймаючи рішення про прийом та переведення, школа не надає перевагу учням із кращими когнітивними здібностями або специфічною обдарованістю, із кращим сімейним підґрунтям або учням без спеціальних освітніх потреб.

ОР – При прийомі учнів школа респектує правові вимоги.

РВП – При прийомі учнів школа надає перевагу учням із кращими когнітивними здібностями і/або кращим сімейним підґрунтям, і/або учням без спеціальних освітніх потреб.

НР – Школа не приймає учнів, із якими могли б виникнути проблеми (учні з інвалідністю, соціально незахищені тощо).

258. Із власного оцінювання умов та середовища школи (розташування школи в межах соціально-культурного поділу) та оцінювання загальної системи розподілу учнів по класах (гетерогенність, «покращені» класи, кількість обдарованих учнів, учнів зі СОП, учнів із соціально неблагополучного середовища в окремих класах).

- Школа приймає без різниці всіх заявників, яких може прийняти відповідно до визначених правил (територія обслуговування тощо).
- Створені відповідні умови для навчання всіх учнів.
- Законним представникам не рекомендують іншу школу під час прийому (до першого класу, при переведенні учня тощо).

259. Оцінювання документації, яка стосується прийому учнів. Відповідність визначених критеріїв прийому реальній процедурі прийому. Аналіз кількості та особливо причин неприйнятих/переведених заявників/учнів.

260. Із розмов із керівництвом школи чи педагогами з'ясувати: наскільки школа систематично та активно займається ідентифікацією ризиків та можливими коригуваннями організації та змісту навчання з урахуванням специфіки середовища, учнів, педагогів та законних представників.

- Школа безбар'єрна, має відповідні, достатньо великі навчальні приміщення.

- У школі достатньо педагогів та спеціалістів (шкільний психолог, спеціальний педагог), школа співпрацює з фахівцями тощо.

Не розділяє учнів тривалий час по класах із різним курикулом (за винятком класів, створених за § 16, ст. 9 освітнього закону), у всіх класах навчання має однакову якість.

ОР – Якщо школа створює селектовані класи (наприклад, які розвивають якусь зацікавленість або таланти), на предметах, які мають у звичайних та селектованих класах однакову дотацію, школа здійснює навчання у всіх класах за однаковим курикулом та рівної якості.

РВП – Школа тривалий час розділяє учнів по класах так, що в деяких класах надає освіту нижчої якості.

НР – Школа однозначно надає освіту нижчої якості учням з інвалідністю, соціально незахищеним учням тощо в порівнянні з учнями без спеціальних освітніх потреб.

261. Із госпітації та післягоспітаційної розмови випливає: у паралельних класах (групах) здійснюється навчання з однаковими цілями та подібного обсягу.

- Навчання в паралельних класах (групах) має однакові цілі, а відмінності випливають лише з необхідності індивідуального підходу до учнів.
- Відмінності у викладанні різних педагогів не призводять до суттєвої різниці в якості навчання, яке здійснюється.

262. Із порівняння навчальних основ у ШПН та результатів госпітацій помітна відповідність декларованих цілей реальному навчальному процесу. У школі немає видимих елементів сегрегованого навчання, визначені правила не дискримінаційні, усім учням надається рівний доступ до освіти. Кожен учень має можливість досягти однакових результатів навчання при збереженні порівняльних умов.

- Керівництво школи або методичні об'єднання відстежують порівняльну якість навчання та вживають заходів для її досягнення.

За винятком оплати за матеріали одноразового використання (наприклад, робочі зошити) школа не вимагає оплати за освіту, яку надає відповідно до ШНП.

ОР – За винятком оплати за матеріали одноразового використання (наприклад, робочі зошити) школа не вимагає оплати за освіту, яку надає відповідно до ШНП, тобто не приймає оплату за особливі освітні послуги в селектованих класах.

РВП – Школа приймає оплату за особливі освітні послуги, які надає відповідно до ШНП (наприклад, у селектованих класах, які розвивають зацікавленість або таланти).

НР – Школа приймає оплату за освітні послуги, які надає відповідно до ШНП.

263. Із розмови з керівництвом і педагогами, або з відповідної документації випливає: школа не збирає оплату за навчання (навіть «негласно»). Заняття за

інтересами з акцентом на підтримці окремих складових талентів чи обдарованості доступні всім учням.

264. Із розмови з керівництвом школи або педагогами очевидно: учні зі соціально незахищених верств населення отримують підтримку, наприклад, через співпрацю школи з громадськими організаціями або фондами.

- Школа шукає можливості, як забезпечити учням із соціально незахищеного середовища участь у житті школи (екскурсії, поїздки, школа в природі тощо).
- Школа забезпечує учням можливість отримання дотації на харчування.
- Школа співпрацює з інституціями (наприклад, низькопороговими центрами), які допомагають учням із соціокультурного незахищеного середовища, наприклад, при підготовці до школи або виконанні домашнього завдання.

6.2 ШКОЛА НАДАЄ ДІЄВУ ПІДТРИМКУ ВСІМ УЧНЯМ ІЗ ПОТРЕБОЮ В МЕХАНІЗМАХ ПІДТРИМКИ.

Школа систематично ідентифікує індивідуальні потреби учнів під час навчання, при потребі співпрацює з фаховими інституціями.

ОР – Школа ідентифікує індивідуальні потреби учнів під час навчання, при потребі співпрацює з фаховими інституціями.

РВП – Школа має труднощі з ідентифікацією індивідуальних потреб учнів під час навчання, співпраця з фаховими інституціями недостатня.

НР – Школа не має жодної системи ідентифікації індивідуальних потреб учнів під час навчання.

265. Із госпітацій та післягоспітаційних розмов: чи педагоги можуть ідентифікувати індивідуальні потреби кожного учня та чи поінформовані вони про його потреби/проблеми/труднощі.

- Усі відповідні викладачі мають можливість не тільки переглянути рекомендації освітньої консультативної інституції, а й знають ці рекомендації та мають постійний доступ до цих документів протягом усього року, розуміють їх.
- Педагоги знають, хто в класі має рекомендації від освітньої консультативної інституції і які механізми підтримки випливають із цих рекомендацій (із підходу педагога під час госпітації можна ідентифікувати учня зі спеціальними освітніми потребами).
- У школі запроваджена ефективна система ознайомлення педагогів з індивідуальними потребами учнів.

266. Із розмови з керівництвом школи або педагогами очевидно: школа систематично фокусується на розвитку вміння ідентифікувати індивідуальні потреби учнів у навчанні й на основі систематичного інтересу прагне забезпечити належну підтримку.

- Під час навчання видно: педагоги можуть здійснювати механізми підтримки на основі власної ідентифікації індивідуальних потреб учнів (як для обдарованих учнів, так і для учнів із певними труднощами в навчанні).

- Педагоги беруть участь у навчаннях, спрямованих на ідентифікацію учнів із спеціальними освітніми потребами.

267. Із розмов із керівництвом школи, вихователем-консультантом або педагогами очевидно: школа має якісно налагоджену співпрацю з освітньою консультативною інституцією та активно співпрацює з нею. Предмет консультацій – окремі проблеми (випадки, кроки), школа бере участь у регулярних зустрічах (нарадах), або ж ці зустрічі ініціює. Дбає про регулярне відвідування школи працівниками освітньої консультативної інституції в рамках перевірок та оцінювання індивідуального навчального плану та інших механізмів підтримки. Вихователь-консультант (або уповноважений працівник) регулярно зустрічається з викладачами, вони обмінюються інформацією про учнів, класи, спільно працюють над ідентифікацією потенційних ризиків/проблем/проблемних явищ та вживають дієвих заходів для їхнього усунення.

- Учням, які потребують механізмів підтримки, пропонують процедури роботи (не обов'язково письмово).
- Педагоги з'ясовують актуальну ситуацію та прогрес окремих учнів, вони можуть гнучко коригувати процедури та методи роботи з цими учнями, якщо діюча процедура невдала.
- Кадрове забезпечення шкільної консультації забезпечує доступність послуг та дозволяє надавати якісне консультування всім учням школи та їхнім законним представникам.
- Шкільна консультація надає конкретну підтримку викладачам. Методично підтримує в роботі з учнями, які потребують механізмів підтримки. Оцінює свої дії.

Школа має власну стратегію праці з учнями, які потребують механізмів підтримки, школа наповнює цю стратегію та оцінює її ефективність. Школа надає специфічну підтримку всім учням, які її потребують.

ОР – Школа має власну стратегію праці з учнями, які потребують механізмів підтримки, і наповнює цю стратегію. Школа надає специфічну підтримку більшості учнів, які її потребують.

РВП – Стратегія праці з учнями, які потребують механізмів підтримки, швидше формальна або школа не вміє її наповнювати на практиці. Школа має проблеми із забезпеченням специфічної підтримки всім учням, які її потребують.

НР – Школа не має розробленої власної стратегії роботи з учнями, які потребують механізмів підтримки, не співпрацює в цьому напрямку з фахівцями чи фаховими інституціями.

268. Із госпітацій та розмови з педагогами видно: педагоги під час роботи з учнями, які потребують механізмів підтримки, застосовують спільну стратегію.

- Педагоги застосовують широкий спектр заходів підтримки та використовують підготовлені спеціально пристосовані матеріали (приладдя, робочі аркуші, спрощені або скорочені тести тощо).
- Під час навчання ефективно використовується співпраця з асистентом педагога.
- Використання компенсаційного приладдя в навчанні веде до достатньої підтримки учнів із спеціальними освітніми потребами.

- *Ефективна співпраця педагогів з асистентами уможливорює індивідуальний підхід до навчання учнів із спеціальними освітніми потребами.*
- *Педагоги діляться (наприклад, у внутрішній цифровій інформаційній системі) портфоліо матеріалів, які можуть використовуватися в роботі з учнями з різними потребами механізмів підтримки.*

269. Із розмов із педагогами, керівництвом школи чи учнями впливає: школа має тісний контакт із законними представниками окремих учнів. Школа звертає увагу законних представників на можливі труднощі учнів, пропонує відповідні види роботи, надає фахове консультування в шкільній консультації. Рекомендує законним представникам відповідні дії під час підготовки вдома або простягає руку допомоги при обстеженні учнів у освітній консультативній інституції. Учнів та законних представників інформують у відповідній формі про те, де, коли (визначені години консультацій) та до кого вони можуть звернутися, якщо їм потрібна допомога, порада (наприклад, на вебсайті школи є інформація про членів шкільної консультації, їхню компетентність, години консультацій тощо).

270. Із розмови з керівництвом школи або з внутрішньої документації школи впливає: стратегія праці з учнями, які потребують механізмів підтримки, (і обдарованими) відповідно змінюється на основі регулярного оцінювання.

- *Школа регулярно інновує методи для розвитку таланту учнів. Цей розвиток можна перевірити.*

Школа систематично евідує результати та прогрес учнів, які потребують механізмів підтримки, та груп учнів зі специфічними освітніми потребами і піклується про те, щоб вони досягали максимального прогресу в навчанні. Там, де це доречно з позиції інтересів учня, педагоги запрошують до процесу оцінювання та планування навчання інших колег і фахівців.

ОР – Школа відстежує результати учнів, які потребують механізмів підтримки.

РВП – Школа відстежує результати учнів, які потребують механізмів підтримки, швидше навмання.

НР – Учням з індивідуальними потребами не надають специфічну підтримку, і їхні результати не відстежують.

271. Із розмов із керівництвом школи, педагогами, вихователем-консультантом або з відповідної документації впливає: школа зосереджується на результатах кожного учня з потребою механізмів підтримки та обдарованих учнів.

- *Педагоги достатньо мірою цікавляться результатами цих учнів, вживають дієвих заходів для їхнього можливого покращення.*
- *Педагоги зосереджуються не лише на результатах цілого класу, а й працюють із результатами окремих учнів (наприклад, педагоги мають портфоліо учнів зі спеціальними освітніми потребами, що документує прогрес цих учнів або розвиток їхнього таланту).*
- *Учнів оцінюють індивідуально, не піддаються взаємному порівнянню.*

272. Із розмов із керівництвом школи або педагогами впливає: педагоги використовують у процесі планування навчання або оцінювання співпрацю з

колегами, з іншими фахівцями, коли йдеться про навчання учнів, які потребують механізмів підтримки.

- Педагоги консультують із працівниками шкільної консультації або освітньої консультативної інституції питання, пов'язані з навчанням та оцінюванням учнів, які потребують механізмів підтримки. Педагоги діляться досвідом, які процедури ефективні в роботі з учнями зі спеціальними освітніми потребами.

6.3 ШКОЛА ПРИДІЛЯЄ НАЛЕЖНУ УВАГУ ОСОБИСТІСНОМУ РОЗВИТКУ УЧНІВ, РОЗВИВАЄ У НИХ ВІДКРИТІСТЬ, ТОЛЕРАНТНІСТЬ ТА ПОВАГУ ЩОДО ІНШОСТІ І ТУРБУЄТЬСЯ ПРО ТЕ, ЩОБ ЖОДЕН УЧЕНЬ НЕ БУВ ВИЛУЧЕНИМ ІЗ КОЛЕКТИВУ.

Педагоги школи ставляться до кожного учня з повагою, формують для кожного учня рівні можливості для його залучення до колективу решти учнів. Педагоги своєю поведінкою підтримують розвиток спільноти, яка навчається, де кожен учень відчуває, що його приймають та підтримують у розвитку його потенціалу. Педагоги усвідомлюють свої власні переконання, цінності, досвід та упередження і їхній вплив на комунікацію з учнями та їхніми сім'ями та на весь педагогічний процес.

ОР – Педагоги школи ставляться до кожного учня з повагою, намагаються сформувати для кожного учня рівні можливості для його залучення до колективу решти учнів. Педагоги своєю поведінкою намагаються підтримувати розвиток спільноти, яка навчається, де кожен учень відчуває, що його приймають та підтримують у розвитку його потенціалу.

РВП – Педагоги школи не завжди ставляться до учнів із повагою, не вміють сформувати для всіх учнів рівні можливості для їхнього залучення до колективу решти учнів. Педагоги своєю поведінкою не підтримують розвиток спільноти, яка навчається, де кожен учень відчуває, що його приймають та підтримують у розвитку його потенціалу.

НР – Педагоги школи не ставляться до учнів із повагою, не вміють сформувати для всіх учнів рівні можливості для їхнього залучення до колективу решти учнів. Педагоги своєю поведінкою не підтримують розвиток спільноти, яка навчається, де кожен учень відчуває, що його приймають та підтримують у розвитку його потенціалу.

273. Із госпітацій та розмов із педагогами (або спеціалізованими працівниками) очевидно: кожен учень школи отримує підтримку в розвитку свого потенціалу. Цілеспрямовано формується простір для розвитку соціальних компетенцій у кожного учня, для цього використовуються відповідні спільні дії.

- Використання та оцінювання виховних та освітніх стратегій, які підтримують розвиток соціальної компетенції як на рівні школи, так і в класі, але й під час навчання (наприклад, доречно організовані години класного керівника, кола громад, бесіди, скринька довіри, цільові класні та шкільні заходи, проекти, які підтримують розвиток соціальних компетенцій тощо).
- Під час навчання створюються ситуації, щоб усі учні могли досягти адекватного успіху. Не трапляється так, що конкретні учні регулярно є «аутсайдерами», у такий спосіб знижується їхня самооцінка та пригнічується внутрішня мотивація для досягнення кращих результатів.

- Навчальний процес цільово та ефективно орієнтований на кожного учня.
- Кожному учневі надається необхідна підтримка незалежно від соціального статусу сім'ї, його походження. Специфічні потреби акцептуються.

274. Із розмови з педагогами випливає: педагоги намагаються самостійно розвиватися за допомогою доречної діяльності (післядипломна освіта педагогічних працівників, співпраця з фахівцями, колегами тощо), щоб розширювати свій досвід та обмежити негативний вплив.

У комунікації з учнями, їхніми батьками і при пропозиції видів роботи для учнів педагоги уникають стереотипізації (наприклад, на основі статі, етносу, національності, віросповідання тощо). Педагоги пристосовують середовище класу та навчальної діяльності так, щоб до них могли бути залучені й учні, які потребують механізмів підтримки. У шкільній спільноті працюють із різноманітністю як із важливим елементом при плануванні та реалізації навчання учнів.

ОР – У комунікації з учнями, їхніми батьками і при пропозиції видів роботи для учнів педагоги уникають стереотипізації (наприклад, на основі статі, етносу, національності, віросповідання тощо). Педагоги намагаються пристосувати середовище класу та навчальну діяльність так, щоб у деяких видах роботи могли брати участь і учні, які потребують механізмів підтримки.

РВП – У комунікації з учнями, їхніми батьками і при пропозиції видів роботи для учнів педагоги не завжди уникають стереотипізації (наприклад, на основі статі, етносу, національності, віросповідання тощо). Середовище класу та навчальна діяльність недостатньо пристосовані, щоб у них могли брати участь і учні, які потребують механізмів підтримки.

НР – У комунікації з учнями застосовують підхід, який шкодить ставленню учнів до навчання (вистіювання, іронія, невихованість, агресія, маніпуляція, малий простір та інші). До деяких груп учнів ставляться стереотипно, свої стереотипні переконання педагоги не вміють рефлексувати. Не вміють пристосувати середовище класу та навчальну діяльність так, щоб могли брати участь і учні, які потребують механізмів підтримки.

275. Із госпітації: навчальний процес цільово та ефективно орієнтований на кожного учня класу.

- Педагог використовує доречні засоби комунікації, не використовує стереотипів, його висловлювання підтримують кожного учня під час навчання у класі.

276. Зі спостережень за організацією життя школи, розмов із педагогами (або вихователем-консультантом, шкільним методистом-профілактики чи іншими спеціалізованими працівниками) видно: кожному учню надається необхідна конкретна підтримка та формуються рівні умови для досягнення шкільної успішності.

- Учням пропонується можливість ефективного репетиторства.
- Підтримка надається не лише учням зі слабшими результатами, а й обдарованим учням.

277. Із вивчення документації, розмов із керівництвом школи, педагогами: школа може забезпечити навчання та пов'язану з ним діяльність у школі так, щоб уможливити розвиток усіх елементів особистості кожного учня. Законні

представники мають можливість безпосередньо брати участь у житті школи доречним способом.

- Школа дозволяє законним представникам відвідувати школу під час уроків, організовує заходи, де розраховує на участь законних представників.
- Школа підтримує особисту ініціативу законних представників при організації різноманітних заходів (наприклад, організація екскурсій, лекцій, які проводять законні представники, візит на місце праці тощо).

У навчанні педагоги використовують джерела, що відображають етнічну, соціокультурну та іншу різноманітність учнів та батьків, які представлені у класі або школі. Школа систематично використовує інструменти, спрямовані на взаємопізнання та посилення соціальних і персональних навиків. Школа залучає всіх учнів до шкільних акцій та видів роботи і при потребі надає учням особливу підтримку, яка дозволяє їх залучити.

ОР – Школа використовує інструменти, спрямовані на взаємопізнання та посилення соціальних і персональних навиків. Школа намагається, щоб більшість шкільних акцій та видів роботи були доступні всім учням.

РВП – Школа не намагається, щоб більшість шкільних акцій та видів роботи були доступні всім учням.

НР – Школа не намагається, щоб більшість шкільних акцій та видів роботи були доступні всім учням.

278. Із розмов із керівництвом школи та педагогами, із презентацій на сайті школи очевидно: школа пропонує та реалізує різні види роботи (наприклад, проекти або проєктні дні), тематичне спрямування яких є актуальним, зважаючи на склад учнів; школа доречно використовує різноманітність.

279. Із розмов із керівництвом школи та педагогами випливає: усі акції, які організовує школа, доступні для всіх учнів без винятку. Формує умови для залучення всіх учнів до діяльності, організованої школою.

- Школа забезпечує оренду якісного лижного реманенту для лижного курсу тощо.
- Школа співпрацює, наприклад, з об'єднанням батьків, яке фінансово підтримує учнів із соціокультурного незахищеного середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ СКОРОЧЕНЬ

ОР	очікуваний рівень
РВП	рівень, який вимагає покращення
НР	незадовільний рівень
РНП БО	Рамкова навчальна програма для базової освіти
СОП	спеціальні освітні потреби
ЧШ	Чеська шкільна інспекція
ШНП	шкільна навчальна програма
PEST	один зі стратегічних аналізів (Political, Economical, Social a Technological)
SWOT	один зі стратегічних аналізів (Strengths, Weaknesses, Opportunities a Threats)